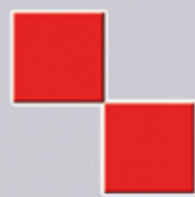

VILA

ČASOPIS ZA LIKU I VELEBITSKO PRIMORJE • PROSINAC 2017. • BROJ 25 (117) • CIJENA 10 KUNA • ISSN 1331-7059

Čestit Božić i sretna Nova 2018. godina!

E L E B I T A

Izlet na Soču

Boričevac 1941.

19. Jesen u Lici

Japodi u brončano doba

Gospić - Hodanjem do zdravlja

Spomenik Ličkim jezikoslovcima u Gospiću

ANTE PAĐEN, arhitekt

intervju

<http://www.vila-velebita.hr/>

Posjetite našu internet stranicu

- Čitajte o aktualnim događanjima u Lici i Hrvatskoj
- Saznajte sve o Udrugi Ličana Vila Velebita
- Uživajte u fotografijama i videu vezano za aktivnosti Udruge
- Propustili ste kupiti neki broj časopisa? - imate ga na stranici!
- Registrirajte se ON-LINE i postanite član Udruge
- Sudjelujte u anketama
- Pogledajte aktualni tečaj kune i koristite kalkulator za konverziju
- ... itd,... itd

VILA VELEBITA

časopis Like i Velebitskog primorja

Osnivač i izdavač:

Udruga Ličana "Vila Velebita" Zagreb

Za izdavača:

prof.dr.sc. Milan Vrkljan

Glavni urednik:

prof.dr.sc. Milan Vrkljan

Uredništvo:

Pomoćnici glavnog urednika:
Nikica Marković, Vlado Marić

Članovi:

prof. Luka Maršić, Tihomir Marjanović,
Jasmina Milinović Katalinić
Ivica Sokolić, fra Draženko Tomić, Dijana Fišter

Suradnici:

Jasna Čutić, Josipa Dasović, Mirjana Greblo,
Ana Jelinjić, Karolina Vidović Krišto
Marin Smolčić, Željko Mataija, Ana-Maria Devčić,
Dražen Prša, Lucija Tomljenović
dr. sc. Željko Holjevac, Dorotea Prpić
Milan Murgić, Željko Starčević, Milan Ostović

Kontakt i web adresa:

E-mail: urednistvo@vila-velebita.hr
http://www.vila-velebita.hr

IBAN:

HR2223600001101435362

Grafička priprema:

Tihomir Marjanović Šima

Fotografije:

Tihomir Marjanović Šima, Branka Perković,
Dragutin Perković,
Arhiv Vile Velebita, Internet foto izvor

Tisak:

Grafički Zavod Hrvatske, Zagreb

Cijena jednog primjerka:

10,00 kuna
Naklada: 1000 primjeraka

Upravni odbor Udruge:

Nikola Kostelac - predsjednik

Dopredsjednici:

Ivan Krpan, Dragutin Perković
Željko Radošević

Članovi:

Milan Vrkljan - glavni urednik
Tomislav Crnić, Ivica Francetić, Katarina Kolak-
ović, Josip Milinković
Damir Miškuilin, Milan Murgić, Petar Oršanić
Ivan Šimunić

Nadzorni odbor Udruge:

Josip Zdunić - predsjednik

Članovi:

Drago Asić, Darko Brkljačić
Predrag Čudina, Nikica Marković

ISSN 1331-7059

EAN code: 9771331705001

IZ SADRŽAJA:

Intervju - Ante Pađen, <i>arhitekt</i>	2
Gospić - otkrivanje spomenika	10
Sanela Vrkljan - "U potrazi"	15
Nikica Marković - recenzija filma	16
Sočansko bojište - izlet	19
Jesen u Lici	27
Dan općine Plitvička jezera	31
Lički liječnici u Zagrebu	33
Lika i Vel. primorje u hrv. književnosti	35
Gospić-oblj. stradavanja dragovoljaca	36
Branka Perković - Foto kutak	37
Luka Maršić - Odlazak	39
Boričevac 1941.	41
JAPODI u brončano doba	46
Sanela Vrkljan - "Krhkija od sjećanja"	48
Hrvatske novinarske tragedije '45-'95.	49
Gospić - Hodanjem do zdravlja	50
Aktivnosti Udruge Ličana 2012.-2017.	52

U ovom broju: Kalendar za 2018.**NAPOMENA:**

Za sve objave u ovom časopisu kroz tekst ili fotografiju, moralnu, materijalnu i krivičnu odgovornost snose isključivo potpisani autori članaka. Glavni urednik kao i članovi uredništva izuzeti su svake odgovornosti vezanu za vjerodostojnost objavljenih tekstova.

Ante Pađen, arhitekt

Intervju

Vila Velebita: Gospodine Pađen, povod našeg razgovora je otvorenje Spomenika hrvatskim jezikoslovcima u Gospiću. Za jednog od najzaslužnijih za taj događaj za očekivati je nekoga tko je rođeni Ličanin. Gdje ste rođeni?

Pađen: Rođen sam 10. lipnja 1943. godine u Zagrebu u Sanatoriju za majku i dijete u Klaićevoj ulici (danas dječja bolnica Klaićeva). Kršten u crkvi Sv. Blaža kao Ante.

Ante sa majkom, ocem, bakom i tetkom, u Zagrebu 1945.

Vila Velebita: Vaše prezime je ličko?

Pađen: Između dva svjetska rata prezime je promijenjeno u PAĐEN (po Vuku), jer je politika kraljevine Karađorđevića bila "srbizirati - asimilirati hrvatski živalj" gdje kod je to moguće. Tako je hrvatsko selo Padjene u kninskom području tijekom prošlog stoljeća postalo Pađene i to gotovo potpuno pravoslavno.

Vila Velebita: Koje je Vaše prezime?

Pađen: Kurioziteta radi moj brat nosi prezime PADJEN pa i moj otac, a ja Pađen.

Vila Velebita: Zanimljivo. Postoje li pisani tragovi o Vašoj obitelji?

Pađen: Nakon bitke kod Klisa u čijoj posadi se borila dosta velika grupa Pa(d)jena pod zapovjedništvom poznatog kapetana Petra Kružića koji je smaknut 1537. godine, preživjeli branitelji morem su se prebacili u Senj i postali Senjski uskoci. Padjeni su živjeli u selu Ledenice kod Senja i borili su se kao Uskoci protiv Mlečana

dok ih nije Austrougarska monarhija raselila u unutrašnjost Žumberka, Ogulinski kraj, Pazarište i Bužimski kraj ispod Velebita. Tako je jedna velika obitelj završila u mjestu Ogulinsko Zagorje gdje i danas postoji zaselak Pađena, a jedna obitelj naselila se u selo Oštra, danas poznato kao Podoštra kod Gospića.

Vila Velebita: To je Lička strana Vašeg prezimena?

Pađen: Pađeni u Podoštri su bili velika obitelj s mnogo djece. Selo Podoštra je imalo samo 30-ak kuća. Naša kuća je imala broj 38 (danas 82). Moji pradjedovi su imali tzv. "kave"- kamenolome gdje su vadili kamen i tucali ga u sitnije komade za održavanje ceste Gospić-Karlobag. Bile su dvije "kave". Jedna je bila pored naše kuće (mog pra pradjeda, dida Rokana). Danas je zarasla kao udubina u brdu. Druga je bila u brdašcu na kraju Podoštre gdje su danas cigani.

Vila Velebita: Koje su Vaše veze s Likom?

Sa majkom i bratom 1952.

Na proštenju u Smiljanu Majke božje Karmelske, 1951.

Pađen: Moj otac Mile rođen je 1912. godine u Podoštri kraj Gospića u Župi sv. Antuna Padovanskog u Ličkom Novom. Majka Marija rođena je 1912. godine u selu Turčišće u Međimurju u Župi sv. Jurja u Trnju. Vjenčali se u Zagrebu 1940. godine.

Vila Velebita: Roditelji su živjeli i izvan Zagreba?

Pađen: Otac je završio trgovačku školu u Šibeniku i 1933. nastanio se u Zagrebu kao trgovački pomoćnik.

Vila Velebita: Otac je imao tragičan kraj života?

Pađen: Ubijen je 1945. od OZN-a.

Vila Velebita: Kada ste ostali bez oca imali ste samo dvije godine. Kako se Vaša majka snalazila?

Pađen: Majka je završila četiri razreda pučke Mađarske škole. Preselila se s 17 godina u Zagreb k teti u Frankopansku ulicu, u Zagrebu u kojem živjela do smrti, do 1988. godine. Radila je kao trgovkinja.

Vila Velebita: Imate li braće ili sestara?

Pađen: Imao sam dva brata, Ivan je bio posvojen i umro je za vrijeme NDH-a, a Milan-Marijan je umro 1994. u Zagrebu nakon tragične pogibije svog sina jedinca Siniše.

Vila Velebita: Burno ratno vrijeme obilježilo je mnoge hrvatske obitelji. Što je bilo s Vašim ocem?

Pađen: 1945. godine otac Mile je nestao u svibnju, nakon kapitulacije. Nakon toga moja je obitelj progonjena. Vršeno je sustavno nasilje. Majka je ostala sama, trudna, što se kaže u Lici s trbuhom do zuba. U lipnju 1945. godine visoki oficir OZN-e Marcel Pađen je s oružjem u ruci izbacio moju majku na ulicu. Moja majka koja je nosila brata u sedmom mjesecu trudnoće, pod prijetnjom smrti bez objašnjenja ili prava na pitanja, izbačena je iz stana u Grškovićevoj 7.

Vila Velebita: To je bio Vaš stan?

Pađen: Da, obiteljski stan.

Vila Velebita: Što se dalje događalo s Vašom majkom i Vama. Majka u sedmom mjesecu trudnoće, a Vi ste imali dvije godine?

Pađen: Majka je sa mnom za ruku, bez ijednog novčića i bez ikakvih prihoda, završila na ulici, bukvalno gladna i žedna. Po Zagrebu su doslovno bauljale mase ljudi koje su izbačene iz svojih stanova ili kuća i koje nisu imali kuda. Nevjerojatno, ali meni su još žive te slike mase ljudi koji nemaju ništa i nemaju kuda. To što su na ulici bio je znak i pravo vlasti da ih fizički može i smije uništiti. Hodali smo spuštene glave jer se znalo dogoditi da ih opiti ljudi neselektivno tuku. Djeca su gledala brutalno nasilje nad roditeljima.

Vila Velebita: Kako je bio organiziran život u Zagrebu tog vremena?

Pađen: Kao dijete sam živio s majkom i bratom Marijanom u suterenskom staniću u Petrovoj ulici 42. Čitava triler politička novela bi se mogla napisati o tome kako je moja majka istjerana iz kras-

U vojsci '65, Ante i Vice Vukov

1990. u Mimari na potpisivanju Ugovora sa tvrtkom Reinhart GMBH

nog velikog stana u Grškovićevoj (tada Gregorijančevoj 7). Smjestili smo se u mali stan koji je moj otac bio kupio. Moja majka nas je sa sjekrom branila od novodoseljene rulje u Zagreb u organizaciji partizana. Znam za naše susjede da su im stanari pridošlice išćupali kadu iz kupaonice kao znak buržoazije. Nakon toga nisu znali što s tom kadom pa su držali jednu malu svinju u njoj na dvorištu. Mogli su sve. Bili su gospodari života i smrti u Zagrebu.

Vila Velebita: Jeste li se družili s djecom partizana?

Pađen: Živjeli smo u zajedničkom društvu i bili prisiljeni se družiti, ali kao "obilježeni" to druženje je bilo usiljeno i sa distancom pa čak i s prezirom jer smo bili potomci "ustaša" tj. Hrvatskog naroda koji je bio obilježen tom stigomom.

Vila Velebita: Kako se ponašalo domaće stanovništvo u Zagrebu?

Pađen: Gotovo svaka obitelj je imala neko traumatično i bolno događanje. Mnogi su očevi bili ubijeni ili odvođeni u kojekakve logore. Kolale su priče o nasilnom useljenu partizana u kuće i stanove (kao što je bio slučaj i

kod mene) gdje su cijele obitelji smještali u jednu prostoriju a sve ostalo su oni koristili, ili potpuno izbacili na ulicu. Ta 1945. je bila zaista turobna i za neke obitelji stravična.

Vila Velebita: Vi ste tada bili dječaci, što ste radili?

Pađen: U tom kvartu nas je bilo dosta i bili smo pravi zagrebački frajeri, plesali u plesnjaku u Fijanovoj, kupali se u bazenu na Šalati (i na malom bazenu u parku Ribnjak kod Langovog trga), bild-

ali i tukli se po kvartu s dečkima iz "Fijakera". Najbolji prijatelj mi je bio, još živi, Tomislav Svetić porijeklom iz Brinja.

Vila Velebita: Što Vam je ostalo u sjećanju?

Pađen: Kad smo se upisali u boksački klub Lokomotiva trenirao nas je Jazbec, ja sam se vrlo brzo ispisao jer su me "majstori" koje je namjestio trener prebili. Tomica je ostao i jedan Milan Benc, oni su dosta dugo trenirali i nastupali kao juniori. S obzirom da je Tomica upisao tehničku školu kao i ja, odlučili smo se zbog jedne lijepe djevojke upisati u dramsku sekciju. Osim tehnike i arhitekture koja mi je išla od ruke, bio sam dobar glumac i upisali smo se u ZKM, i to u kazalište "TREŠNJA" na Trešnjevci. Bio sam u grupi s Mladenom Crnobrnjom, poznatim Gumbekom. Odbio sam nastaviti s glumom i akademijom jer su tada ti dečki, uključivo Fabijana Šovagovića, Richarda Simonelija i još neke, bijedno živjeli, a ja sam odlučio ne biti puka sirotinja, gladan kruha. Gumbek,

U Hrv. saboru 1994. sa predsjednikom sabora i investitorima iz Bavorske

Sa suprugom i dvoje unučadi 2007. godine

Stevo i Tomica su upisali akademiju, ali je samo Stevo diplomirao i igrao do smrti u Gavelli i na TV serijama i filmovima. Gumbek je postao poznati satiričar tadašnjeg "Jazavca" i danas "Kerempuha", a Tomica je igrao u SEK-u (Studentskom eksperimentalnom kazalištu), a kasnije je postao tehnički voditelj ITD teatra i radio u njemu do mirovine. Sportske, glumačke i sve javne aktivnosti ostavljale su privid spontanosti, ali iza svega stajala je komunistička partija i nevidljivom rukom kadrovirala.

Vila Velebita: Naše generacije nisu dovoljno informirane o tim teškim vremenima za hrvatski narod. Kako ste preživjeli sve torture. Kako Vas je trudna majka uspjela prehraniti?

Pađen: Uvijek ima dobrih ljudi koji bi usprkos strahu pomogli sirotij ženi. Tako je i ona uz pomoć zahvalnih ljudi kojima je moj otac za NDH često pomagao, mene prebacila u Liku u Podoštru kod Gospića k baki, Pepi-Josipi rođenoj Zdunić.

Vila Velebita: Jeste li imali kakve informacije o ocu?

Pađen: Sasvim slučajno, mnogo godina kasnije došao sam do nekih informacija. Sve je detaljno opisano u pismu dr.sc. Ivanu Pađenu, profesoru političkih znanosti u Rijeci i Zagrebu, koji

Sa biskupom Milom Bogovićem na imendan biskupa 2011.

je nehотиčno priznao da je moj otac ubijen u Zagrebu, a ne da je s Pavelićem prebjegao u Argentinu. Ubojica je širio dezinformacije za cijelog svoga života. Pismo istog sadržaja je primio i tadašnji predsjednik komisije za martirologij i žrtve komunizma, preuzvišeni Miše Bogović.

Vila Velebita: Jeste li se osjećali zaknuti radi obiteljske priče?

Pađen: Pratila me stigma "dijete ustaše" čiji je "tata s Pavelićem u Argentini" pa sam i u JNA "nadržapao" više puta saslušan od oficira KOS-a, a sva moja pisma su otvarali i čitali.

Vila Velebita: Nakon povratka iz vojske zaposlili ste se u Tempu?

Pađen: Kasnije u Tempu sam se teško i mukotrпно probijao dokazujući svoju stručnost, nisam bio član KPJ. Nakon što sam osmislio i projektirao tada najmoderniju betonaru u Rakitju postao sam i tehnički rukovoditelj izrade transporta i ugradnje livenog betona i vodio oko stotinjak ljudi. Nikako nisam mogao postati direktor tog OOUR-a. Kad sam bio na vrhuncu svoje stručne karijere došao je 1971. jedan Srbin, kasnije

je 1991. prebjegao u Banja Luku, i rekao da mi spremaju kako se to kaže "pušku", pa me je Ličan šef operative Ivo Kreković iz Perušića "hitno" prebacio na manje gradilište u Zagorju pa potom u Jastrebarsko dok se situacija nije smirila. Morao sam se iseliti iz Zagreba i otići sa radnog mjesta jer nisam bio po volji komunistima. 1971. su iznijeli mladi studenti, obra-

Sa kardinalom Bozanićem u župi sv. Ivana Evanđeliste u Utrinama

zovani, liberalni, hrvatski dišući. Ja sam već imao pečat partije i dovoljno bio proganjan da sam ostao po strani glavnih događanja. Teret prijašnjih progona je bio prevelik za obitelj i mene osobno. Hvala Bogu, kroz povijest, mlado hrvatstvo stalno izvire iz naroda kao nepresušni gorski potok i osvježava našu Hrvatsku.

Vila Velebita: Djetinjstvo ste proveli u Lici?

Pađen: Kao trogodišnje dijete završio sam kod bake i tamo živio, čuvao blago i radio sve težačke poslove. Prvi razred pučke škole išao sam u Ličkom Novom.

Vila Velebita: Što pamтите iz toga vremena?

Pađen: Doživio sam nepoznatu traumu trbuha i bio operiran u Gospićkoj bolnici, dobio sam sepsu. Spasila me je moja majka koja je privatno nabavila antibiotike koje je bilo teško nabaviti, ali su ostale posljedice teške upale u trbuhu. Prebačen sam u Zagreb i hitno operiran kod profesora Češčuta u Klaićevoj bolnici i Bog mi je spasio život.

Vila Velebita: Obitelj bez oca je teško živjela?

Pađen: Osnovni životni problem

bila je totalna neimaština. Moja majka se zaposlila tek nakon više godina u Zagrebu kao NKV radnica. Morala je prehranjivati i školovati dva sina.

Vila Velebita: Često posjećujete baku i u Vama postoji jaka emocija prema Lici. Kako ste jednom rekli "osjećam da ovdje pripadam".

Pađen: Do 18. godine sam dolazio ljetne i zimske praznike kod bake i zdušno pomagao radeći i najteže fizičke poslove jer je živjela sama. Naravno da sam se vezao za Liku i predivne njene krajolike i ponosnu planinu Velebit.

Vila Velebita: Kako je obitelj funkcionirala?

Sa unučadi 2015.

Pađen: Da bih pomagao majci da odškoluje mog mlađeg brata otišao sam od kuće s dvadeset godina i oženio se s Ružicom Detelić s kojom imam sina. Brak nažalost nije uspio pa sam se rastao. Kasnije sam se oženio s Borislavom Paulom Duplić s kojom sretno živim već skoro 4 desetljeća i imam dva sina. Imam tri sina i četvero unučadi. Sretan sam i ponosan.

Vila Velebita: Vaša supruga je slikarica?

Pađen: Supruga je slikarica i izlagala je samostalno i skupno, a posebno joj je draga izložba na Lika anale – Korijeni Lički. U muzeju u Gospiću izlagala je krasne crteže već nestalih starih ličkih kuća. Upisana je u monografiju "Umjetnost Like" koju je izdala Vila Velebita iz Zagreba.

Vila Velebita: Vratimo se malo na školovanje. Kako ste se i gdje školovali?

Pađen: Osmogodišnju školu kao najbolji u školi završio sam u Zagrebu na Jordanovcu. Svi su navijali da idem u gimnaziju jer sam pokazivao više talenata, uz sve odlične ocjene, bio sam izvrstan

crtač, tehnički urednik Joradano-vačkog školskog lista, novinar školskog radija. Međutim, moja se majka pragmatično odlučila da idem u Građevinsku tehničku školu u Klaićevoj, arhitektonski smjer. Diplomirao sam s odličnim i morao se zaposliti u "TEMPO" građevinskoj tvrtki koja mi je dala stipendiju dvije godine srednje škole. Nisu mi dozvolili da odmah nastavim Arhitektonski fakultet.

Vila Velebita: Što ste radili?

Pađen: Odmah sam tražio poslove u projektiranju jer sam već u školi pokazao talent za arhitektonsko projektiranje. Radio sam na knjizi Đure Peulića koji je izdao tri najbitnije knjige iz područja projektiranja po kojima su generacije nakon toga diplomirale na AGG fakultetu.

Vila Velebita: Kad ste počeli studirati?

Pađen: Obzirom da AGG fakultet nije dozvoljavao studij uz rad upisao sam Višu tehničku školu i diplomirao 1972. s odličnim. Nisam se zadovoljio s time pa sam

Sa sinovima i jednim unukom

upisao i Građevinski odjel AGG fakulteta koji se je mogao studirati uz rad.

Vila Velebita: Stručno postajete prepoznatljivi pa slijede i nagrade za projektna rješenja?

Pađen: Odmah sam počeo projektirati i prijavljivati se na raspisane arhitektonsko urbanističke natječaje, dobio sam tri nagrade, dvije druge i jednu treću, i mnoge pohvale. Već kao arhitektonski tehničar sam 1964.

dobio drugu nagradu na jednom općem državnom natječaju pa me je predsjednik Saveza arhitekata, u Europi poznati arhitekt Stjepan Gomboš, projektant bolnice Rebro i pogona Siemens – danas Končar na Falleroom šetalištu učlanio u SAH iako kao tehničar to ne bi mogao postati. Bio je oduševljen mojim radom. Jedan sam od najstarijih, ako ne po godinama onda po stažu, stalni i aktivni član Društva arhitekata grada Zagreba.

Vila Velebita: Što ste radili zadnjih par godina što Vam je posebno drago?

Pađen: Zadnji natječaj koji sam radio je bio uređenje Vukovarskog tornja kao simbola otpora srpskom agresoru i koji će ostati konzerviran onakav kakav je bio u vrijeme rata.

Vila Velebita: Imali ste svoj projektni ured?

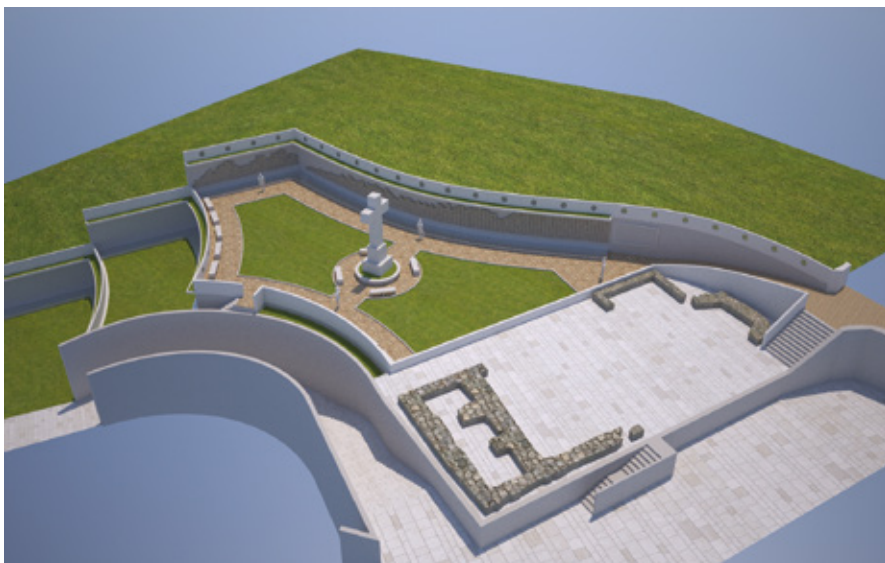
Pađen: Od 1977. sam bio privatnik i jedan od rijetkih obrtnika (ako ne i jedini) koji je imao žig za projektiranje kuća i u vlasništvu građana i građevinsku operativu

Ante sa predsjednicom RH u prostorijama LS županije, 2017.

Brzomontažna kuća, projekt i izrada Ante Pađena, izložena u Munchenu 1992. godine

Projekt Memorijalnog parka uz crkvu Hrvatskih mučenika na Udbini

Vila Velebita: Imali ste iskustva i sa stranim investitorima u RH?

Pađen: 1989.godine dobio sam ponudu od Njemačke tvrtke "Reinhardt" iz Bavarske da osnujem tvrtku pod tim imenom u Hrvatskoj i da budem direktor, tzv. geschäftsführer i suvlasnik. Prihvatio sam i radio do 1994. godine kad je zbog rata vlasnica iz Njemačke odustala. Potom sam osnovao svoj Biro Art Projektiranje – BAP d.o.o. s pet djelatnika, projektirao i vodio posao do mirovine 2003. godine.

Vila Velebita: Nakon mirovine bavite se pisanjem, čak i duhovnih knjiga?

sa 16 radnika. Posjedovao sam mali pogon za montažne drvene konstrukcije i izrađivao drvene kuće i vrtni namještaj. Radio sam tri godine u tvrtki Moslavina u Ivanić gradu. Za montažu sam bio na kratkoj specijalizaciji u Piacenzi u Italiji i uvezao patentirani montažni sistem silosa za stočnu hranu, bazene za vodu i vino te za staje za stočarstvo. Izgradio sam i vodio tvornicu montažnih elemenata u Ivanić gradu. Nakon toga sam tri godine radio kao rukovoditelj za montažne konstrukcije u Industrogradnji.

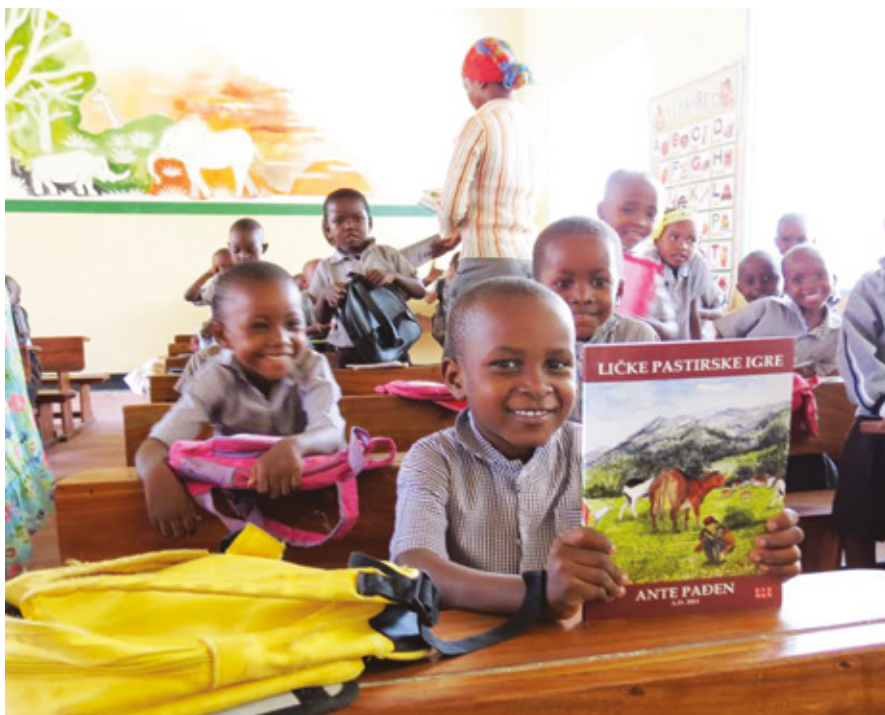

Projekt Ante Pađena - okoliš crkve sv Karla Boromejskog gdje je postavljen spomenik Šimi Starčeviću u Karlobagu

Ante uz svoj najnoviji projekt: Spomen obilježje Šimi i Anti Starčeviću i Franu Kurelcu u Gospiću

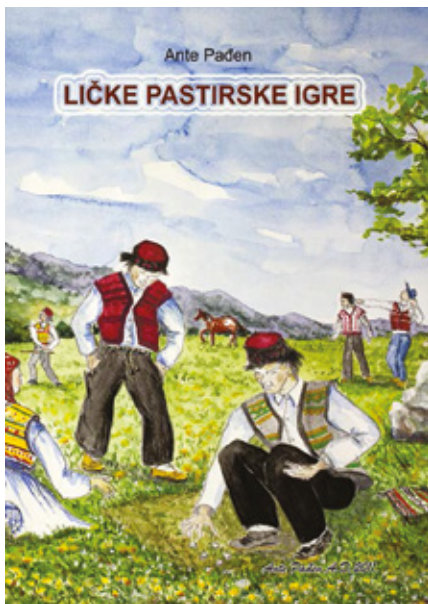
Pađen: Od kad sam u mirovini napisao sam neke knjige i manju zbirku poezije "Iluzije ateista ili obmana nevjernika". Znanstveno-religijska knjiga i polemika sa svjetskim znanstvenikom Richardom Dawkinsom oko teza ima li Boga i koliko na to utječe religija, a koliko zlo u čovječanstvu. Knjigu sam napisao pod pseu-

"Ličke pastirske igre" u rukama učenika u dalekoj Tanzaniji

donimom Zvonimir Zdunić jer je moje drugo ime Zvonko primljeno na firmi od biskupa Šepera u pedesetim godinama prošlog stoljeća, a moja baka je djevojačko Zdunić pa sam to prezime uzeo da se "sakrijem" pred mojim kolegama arhitektima koji me dos-

ta dobro poznaju. Napisao sam "Ličke pastirske igre", knjigu o davno zaboravljenim, ali vrlo interesantnim igrama ličkih pastira. Osnovao sam Udrugu "LIPIG" u Podoštiri na mom djedovskom imanju, koje svečano otvaramo na dane "Jesen u LICI" početkom listopada u Gospiću. Zanimljivo je da su misionari odnijeli moju knjigu u Afriku i sad dječica u Africi prakticiraju naše igre (vidi fotografiju). Osnovao sam jednu važnu udrugu za Liku, zove se Hrvatska ekološka akademija HEA u Slunju (www.hea.hr) za zaštitu Like i njenih bogatstava. Ima nas 100-injak članova svih vokacija, od znanstvenika do običnih težaka, sa ciljem osiguranja budućnosti i opstanka Like te povratka iseljenih Ličana.

Ideje Ante Pađena kroz praktične projekte za brigu o prirodi ličkog kraja te očuvanje običaja starih pastirskih igara

Intervju pripremio: prof.dr.sc. Milan Vrkljan

LIČKI JEZIKOSLOVNI TROLIST

Otkrivanje spomen-obilježja u Gospiću hrvatskim jezikoslovcima ličkih korijena: Šimi Starčeviću, Franu Kurelcu i Anti Starčeviću

Povodom dana Državnosti Republike Hrvatske u Gospiću je svečano otkriveno spomen-obilježje hrvatskim jezikoslovcima ličkih korijena u prisustvu velikog broja uzvanika, članova Udruge Ličana Vile Velebita, župana Ličko-senjske županije dr. Darka Milinovića, gradonačelnika Grada Gospića Karla Starčevića, izaslanika gradonačelnika Grada Zagreba gospodina Dubravka Jelića i mnogobrojnih građana Ličko-senjske županije. Svečanost je uveličao Gradski zbor "Vila Velebita" iz Gospića odpjevavši hrvatsku himnu Lijepa naša domovino, Vilu Velebita i Junaka iz Like.

Pozdravljajući nazočne predsjednik Udruge Ličana "Vila Velebita" iz Zagreba gosp. Nikola Kostelac je rekao:

"Polazeći od činjenice da narod koji ne poštuje svoje velikane ne poštuje ni sebe ili kako reče Ante Starčević tko nije svoj, taj je svačiji. Vila Velebita je prije četiri

godine prihvatila inicijativu biskupa dr. Mile Bogovića i arhitekta Ante Pađena za pokroviteljstvo na izgradnji spomen-obilježja trojici ličkih jezikoslovaca Šimi Starčeviću, Franu Kurelcu i Anti Starčeviću, velikanima hrvatskog jezikoslovlja. Tada smo se susreli s dilemom gdje postaviti spome-

nik jer njihov rad i djelo ima velik značaj za cijelu Hrvatsku i hrvatski narod i može se postaviti u bilo kojem dijelu lijepe naše. Ipak smo zaključili da to bude grad Gospić jer su sva trojica rođena u Lici. Vrlo brzo kao supokrovitelj nam se priključuje i Institut za Hrvatski jezik i jezikoslovlje koji

nam je pomagao u radu, održavši nekoliko tribina u Zagrebu na temu hrvatskih jezikoslovaca i na dan otkrivanja u Gospiću, te izdavanjem knjige "Lički jezikoslovni trolist" koja je također prezentirana u Gospiću. Nakon upornog rada naših članova zahvaljujući Ličko-senjskoj županiji, Gradu Zagrebu, Gradu Gospiću i mnogim donatorima, a istaknut ću samo neke: Poduzeće Ravel iz Zagreba vlasništvo gosp. Željka Radoševića, Grad Zagreb, PBZ, eminentnim glazbenicima ozbiljne glazbe ličkih korijena koji su održali koncert u Hrvatskom glazbenom zavodu, a sav prihod od koncerta namjenjen je izgradnji spomen obilježja. Posebno bi zahvalio gosp. Anti Pađenu i našem akad. kiparu Petru Doliću

(obojica podrijetlom Ličani) na krasnom spomeniku koji za dan Državnosti otvaramo za javnost. I na kraju želim istaknuti da ovo spomen obilježje nema samo funkciju spomenika već želimo

da to bude izvor i nadahnuće novim naraštajima u borbi za razvoj i očuvanje hrvatskog jezika kao osnovnog obilježja naroda i nacije što u današnje vrijeme globalizacije još više dolazi do izražaja."

Nastavak događanja pogledajte kronološki kroz fotografije

dr.sc. Sanela Vrkljan

Promocija knjige “U POTRAZI”

Sanele Vrkljan

Iako doktorica ekonomskih znanosti, profesionalno u hotelijerstvu i turizmu, a Ličanima poznata i kao supruga ličkog liječnika, profesora Milana Vrkljana, Sanela Vrkljan krenula je u objavljivanje svojih rukopisa. Njezin prvijenac, knjiga “U potrazi”, doživjela interes čitatelja kojem mogu zavidjeti i mnogi ugledni hrvatski književnici. Knjiga je predstavljena 18.10.2016. godine u Novinarskom domu u Zagrebu i 29.11.2016. godine u KIC-u Gospić. U prepunim dvoranama o istoj su govorili recenzent profesor antropologije Luka Maršić, urednica Koraljka Penavin te profesor književnosti Ivica Matija. Izdavač knjige je ugledna

izdavačka kuća V/B/Z (www.vbz.hr).

“Njezina čvrsta povezanost s prirodom i izrazit senzibilitet prema ljudskim životima potakli su je na pisanje još od najranije dobi. U svom prvom romanu „U potrazi” traga za životnim istinama, uvlačeći čitatelja u priču u kojoj će prepoznajući sebe i sâm postati tragač.” kazala je Koraljka Penavin. “Jedna od poruka romana je da bi čovjek bio slobodan, mora se osloboditi - sebe. Toga često nismo svjesni, stoga sam glavnu junakinju ovog romana povela na životni put pun fizičkih, duhovnih i društvenih kušnji na kojem se svi mi možemo pronaći.” izjavila je za Vilu Velebita autorica Sanela Vrkljan.

“Čitanjem ovog dijela, ulazimo u čiste prostore duhovnosti kroz samosvjesno traženje vlastitog postojanja.” rekao je Luka Maršić. “Autorica kroz apstrakciju subjektivne svijesti želi kod glavne junakinje stvoriti nove duhovne vrijednosti ne bi li što jasnije rasvijetlila realne odnose života i istine, ne rušeći tradicionalne psihološke i kulturne konstrukte, a stvarajući otvorene mehanizme unutrašnje slobode, rješavajući tako emotivne paradigme koje nas vuku u prošlost i destrukciju. Taj koncept kroz čišćenje uma, autorica nudi i javnom umu koji je usidren prema nazad, prema prošlosti. Sanela Vrkljan ovim romanom pogađa bit djelovanja same umjetnosti pokazujući nam ljudske zablude, tragičnosti, kroz dubinu i nevidljivost snage duha i krhkost emotivnog i fizičkoga ustroja ljudskoga bića, kroz tečnu pripovjedačku dinamiku, čuvajući otvorenost forme i sadržaja kroz slikovito i logično tkanje strukture romana koji se čita u dahu.” dodao je Maršić.

Foto: Nikola Mraović / GS Press

FILMSKA RECENZIJA

Sve ili ništa (Hell or High Water)

Godina: 2016.
Redatelj: David Mackenzie
Scenarij: Taylor Sheridan
Uloge: Chris Pine, Ben Foster, Jeff Bridges, Gil Birmingham
Glazba: Nick Cave, Warren Ellis
Žanr: Drama, kriminalistički triler

Piše: Nikica Marković

na njihovoj zemlji pronađena nafta i banci itekako odgovara da se kredit ne vrati na vrijeme. Kako nemaju novca za vratiti kredit poduzimaju očajnički potez i počinju pljačkati poslovnice te iste banke širom Teksasa. Prilikom pljački uzimaju samo novčanice do 20 dolara da im se ne uđe u trag. Plan je nakon niza pljački, tim novcem otplatiti kredit i zadržati svoju zemlju. Istovremeno, stari teksaški rendžer pred umirovljenjem Marcus Hamilton (Jeff Bridges) vidi priliku da uspješnim lo-

Svojedobno je njemački književnik Bertold Brecht izjavio: „Što je pljačka banke u usporedbi s njezinim osnivanjem?“. Mi, u Hrvatskoj, razumijemo to pitanje, zapravo konstataciju. Banke, koje su praktično izmakle državnoj kontroli, rade što žele. Izgleda, niti u Americi nije drugačije. Doduše, u Sjedinjenim Američkim Državama porezne vlasti jako dobro paze da banke plate porez, ali o pravima korisnika bankarskih usluga malo tko brine. Ovaj film motiviran je upravo takvim problemima, kada običan, mali čovjek upadne u ralje nemilosrdne bankarske administracije. Dva brata napustili su siromašnu obiteljsku farmu u Teksasu i otišli svatko na svoju stranu. Mlađi brat Toby Howard (Chris Pine) rastavljeni je otac dvojice malodobnih sinova u stalnom nastojanju da djeci omogući bolji život. Stariji Tanner Howard (Ben Foster) bivši je kažnjenik, čovjek “kratkog fitilja”, koji zbog svog temperamenta stalno upada u nevolje. Vraćaju se nakon majčine smrti i saznaju da je njihova neplodna farma pod ovrhom banke, jer njihova majka nije na vrijeme vraćala kredit. Braća

imaju jako kratak rok za otplatu kredita ili ostaju bez farme. Šok postaje još veći kad saznaju da je

vom na serijske pljačkaše banaka završi karijeru na lovorikama.

Po čemu se ovaj odličan film razlikuje od većine filmova sličnoga žanra? Sam početak ne obećava puno, vidimo dva lika koji uporno pljačkaju banke i odnose ne baš prevelike količine novca. Kroz njihove razgovore uskoro saznajemo da oni nisu obični razbojnici, njihov motiv nije najobičnija pohlepa nego nakon niza životnih neuspjeha pokušavaju spasiti svoje imanje iz kandži surove korporacije. Mi gledatelji u početku, nakon uvodnih minuta, osuđujemo njihove pljačkaške pohode, ali ubrzo shvaćamo tko su "good i bad guys" u filmu. Ovo je priča o bitki za obitelj, o žrtvovanju za svoje vrijednosti, ovo je bitka starog Teksasa protiv novog, globaliziranog, hladnog, proračunatog.

Između te dvije krajnosti imamo zakon, starog rendžera i njegovog pomoćnika, duhovitog mješanca Indijanca/Meksikanca. Njihovi dijalozi i podbadaja dižu film na neku drugu razinu i gledatelji se, napokon, mogu malo i nasmejati. Stari rendžer Hamilton uopće nije politički korektan i stalno rasistički pecka svoga pomoćnika po obje linije, meksičkoj i indijanskoj, na što mu ovaj uvi-

jek duhovito replicira. Zakon, tj. rendžer nije opterećen moralnim dvojabama koje su braću Howard

natjerala s onu stranu zakona. U njegovom fokusu samo je jedan cilj, privesti pljačkaše pravdi, žive ili mrtve.

Ovaj izvanredno režiran moderni western drži nas cijelo vrijeme aktivnima u praćenju radnje i očekivanju raspjeta. Redatelj David Mackenzie izjavio je da su mu filmski uzori za ovaj njegov film bili trileri iz vremena Velike depresije tridesetih godina prošlog stoljeća: Bonnie i Clyde, Dillinger i još neki. I nije slučajno da se radnja ovog filma događa u

vrijeme nove velike krize koja je krenula iz Amerike 2008.

Glumačke izvedbe svih glavnih likova su na visokoj razini. Chris Pine je odličan u izvedbi mlađeg Howarda kojemu je "pukao film" zbog nepravde ozakonjene paragrafima. Nije to zgodan tip kao u većini Pineovih filmova, nego odlučan i surov muškarac kojemu je dosta svega. Ben Foster, poznat po ulogama nepredvidljivih i odbojnih likova, ovdje izvanredno gradi puno složeniji karakter. Stari Jeff Bridges je opet jednostavno odličan, ovaj put kao

rendžer Hamilton. Njegov spori teksaški govor i prepoznatljivi glas daju poseban pečat ovome neo-westernu. Isto tako, odlična glazba Nick Cavea jako pridonosi western atmosferi.

Film je bio nominiran za Oscara i Zlatni globus u nekoliko kategorija, ali nije dobio niti jednu nagradu. Izabran je među deset najboljih filmova godine i dobio je desetak nagrada kritike širom SAD-a.

Hotel **Velinac** KARLOBAG

Karlobag, Trg F. Tudmana 1 • Tel./fax: +385 53 694 008
Mob.: +385 98 470 569 • www.hotel-velinac.com
E-mail: info@hotel-velinac.com

Kabel servis

poduzeće za izgradnju, trgovinu i usluge d.o.o.

T. +385 1 369 60 81
F. +385 1 369 60 82
M. +385 98 454 945
E. kabel-servis@zg.t-com.hr

Sočansko bojište

u 1. svj. ratu (1914.-1918.)

Udruga Ličana "Vila Velebita" u spomen posjetu 2. i 3. rujna 2017.

Obradovao sam se kad me je oko 20. kolovoza obavijestio prijatelj Vatroslav Plejić da mogu i ja putovati s Udrugom Ličana „Vila Velebita“ iz Zagreba u posjet Sočanskoj bojišnici, gdje su se u Prvom svjetskom ratu (1914–1918.) vodile žestoke borbe između talijanskih vojnih snaga, na njihovu prodoru prema Trstu i Ljubljanskoj dolini, s austro-ugarskim vojnim snagama među kojima su, u sastavu 5. armije pod zapovjedništvom generala Svetozara Borojevića, ratovali i mnogi Hrvati. U tadašnjim teškim borbama mnogi su izginuli ili se ranjeni, promrzli i osakaćeni vratili svojim kućama. Još kao dijete, 1940-ih i 1950-ih godina, u svom zapadno-hercegovačkom selu Tihaljini, slušao sam u raznim prigodama svjedočenja preživjelih na talijanskom ratištu. Mogućnost da

obiđem mjesta u kojima je na strani habsburške krune borio se i moj djed Vid i mnogi drugi koje sam poznao, doista me je obradovala. I moje povjesničarsko zvanje pridonijelo je da sam bez ikakva razmišljanja prihvatio ponuđeni mi program.

Pri okupljanju ispred Velesajma pozdravljali su nas susretljiva tajnica Ketki i predsjednik Udruge Nikola Kostelac, a pri polasku, u autobusu, pozdravio nas je i upoznao s programom voditelj putovanja pukovnik u miru Nikola Tominac, poznati proučavatelj

zbivanja Prvoga svjetskog rata. Na hrvatsko-slovenskoj granici hrvatska policija pušta nas bez ikakva pregleda, a slovenska policija nas kontrolira tako da smo morali izići iz autobusa, pokazati dokumente, proći kroz određenu prostoriju i potom ući u autobus. Slično je bilo i pri povratku u Hrvatsku.

Putovanje kroz Sloveniju bilo je vrlo zanimljivo. Sve je zeleno, obrađeno, livade pokošene, prometnice dobre i sve uređeno kako i treba biti u sređenoj zemlji. Voditelj Tominac povremeno nam jasno i sažeto objašnjava mjesta kroz koja smo prolazili i uz njih vezana zbivanja u Prvom

svjetskom ratu. Objašnjava nam gdje su bile koje postrojbe austrougarske vojske, kada i gdje su stradali Karlovčani, Ličani, Hercegovci i drugi, ovisno u kojem su se dijelu bojišnice nalazili. Obično govori i o velikom broju žrtava na pojedinim mjestima, o čemu svjedoči i 401 groblje iz toga vremena. U Vipavskoj dolini, u Cerju, posjećujemo spomenik svim stradalim Slovencima za slobodu slovenskoga naroda, sagrađen u obliku jednokatnice sa sedmerokatnom kulom na kojoj se ponosno vijori slovenska nacionalna trobojka. Unutrašnjost spomenika povezuje prošlost i sadašnjost te simbolički prezentira putovanje kroz

vrijeme.

Potom smo bez ikakva nadzora prešli slovensko-talijansku granicu i stigli u mjesto Redipugliju u pokrajini Gorizia, gdje se od 1938. u memorijalnom parku, na više od 100 hektara, nalazi Vojno svetište Redipuglia (Sacratio militare di Redipuglia), monumentalno groblje sagrađeno od mramora u obliku velikoga stubišta (2,5 m visine i 12 m širine) koje su osmislili arhitekt Giovanni Grepì i kipar Gianni Castiglione. U tom najvećem talijanskom vojnom groblju sahranjeno je 100.187 poginulih talijanskih vojnika i drugih sa svojim zapovjednicima u Prvom svjetskom ratu i služi kao središnje mjesto komemoracije na državnoj razini (4. studenog) za šesto osamdeset devet tisuća poginulih talijanskih vojnika u Velikom ratu. Ispred sahranjenih talijanskih ratnih žrtava nalaze se grobnice petorice talijanskih generala, a ispred svih je grobnica

vrhovnoga zapovjednika 3. Armije Emanuela Filiberta vojvode od Aoste, pokopan tu po njegovoj

utvrđi Kluže u kanjonu rijeke Koritnice. Tvrđava je sagrađena 1882. – 1883. godine u sustavu obrane austro-ugarske monarhije u kanjonskom tjesnacu kroz koji je rijeka Koritnica kroz tisućljeća dosta udubila svoj tok. Nekada je tvrđava zatvarala čitavi tjesnac; u vrijeme gradnje prometnice jedan je njezin dio uklonjen. U kamenom kanjonu postoje tuneli i bunker koji su u prošlosti služili uspješnijoj obrani tvrđave, a danas su cilj i divljenje mnogih znatiželjnika. U vrijeme Sočanskog fronta tvrđava Kluže služila je kao zapovjedno mjesto i mjesto pričuvnih austro-ugarskih snaga.

želji. Na vrhu spomen-obilježja je mramorna kapelica s djelom kipara Castiglionija – Kristovo skidanje s križa i tri visoka križa po uzoru na Isusovu Kalvariju. U parku je na otvorenom stalna izložba artiljerijskih oruđa, utvrđenja i drugih vojnih sadržaja onoga vremena. Svakako primjer kako treba poštivati svoje žrtve i iskazivati im počast!

Uz živopisni tok Soče nastavili smo put našem konačisti u Bovecu, gdje smo stigli oko 18 sati. Ujutro nakon noćnog odmora i doručka, krenuli smo prema

Na našem daljem putu razgledali smo vojno groblje Log pod Mangartom u kojem se nalaze grobo-

vi 580 austro-ugarskih poginulih vojnika među kojima su i mnogi Hrvati. A za svakoga poginuloga navedeno je na grobnom križu ili nišanu, ovisno koje je vjere bio, tko je, kojoj je postrojbi pripadao, kakav je vojni status imao, kada, kako i gdje je poginuo, u borbi ili od lavine. Među poginulima mnogi su pripadnici 4. bosansko-hercegovačke pukovnije Mostar, sve poznata prezimena. Nazočnost posmrtnih ostataka naših predaka i u tom dijelu svijeta podsjetila me je na stihove velikoga Kranjčevića: „Ah gdje nema polja pusta,/Kud se naše

kosti b'jele./Gdje se vrana jata gusta/Sve uz našu krv vesele?!“.

U nastavku puta u Kobaridu smo posjetili Muzej 1. Svetovne vojne Kobarid, otvoren 1990. godine. U muzeju je u dvanaest soba iscrpno predstavljena 12. sočanska bitka. Prikazan je ukupni život na Sočanskoj bojišnici, makete okolnih visova i velika zbirka ra-

zličitoga onodobnog naoružanja, a u multivizijskoj sobi kroz film se prikazuje Sočanska bojišnica i 12. Sočanska bitka kad su austro-ugarske i njemačke snage u jesen 1917. odbacile talijanske snage iza rijeke Tagliamenta, na Piavu.

Čitavi naš put bio je jedno veliko zadovoljstvo i divljenje viđenim.

Tijek i posljedice povijesnih procesa te njihovo značenje može se najbolje shvatiti na mjestu zbivanja. Ovaj put to sam osjetio i shvatio doista u potpunosti. Povijest treba učiti i na terenu! Uz razgledavanje prirodnih ljepota, arhitekture i upoznavanja povijesnih znamenitosti puta, općem zadovoljstvu putovanja je pridonio dobro osmišljeni njegov program i organizacija, informativno vođenje pukovnika Tominca, dobre hotelske usluge u Bovecu te, svakako, izvanredno raspoloženo i pažljivo društvo u autobusu.

*Za Vilu piše:
dr.sc. Anđelko Mijatović*

*Foto:
Dragutin Perković*

Za Vilu piše:
Nikola Tominac
Vojni povjesničar

Sto godina prvog svjetskog rata

Ličani u borbama na rijeci Soči

Prošlost svijeta, a nadasve Europe, prožeta je krvavim sukobima i ratovima. Jedan od najstrašnijih ratova je Prvi svjetski rat i krvava Sočanska bojišnica na granici Italije i Slovenije. Tu su krvarile hrvatske pukovnije, a njihov ratni put je ostao su do sada neistražen.

A sve je zapravo počelo jednim izletom u dolinu rijeke Soče. Tamo sam zamijetio velik broj vojnih objekata iz Prvog svjetskog rata. Zatekao sam brojna vojna groblja, spomenike i vojničke kapelice u spomen na poginule. Vidio sam položene vijence većine država bivše Austro-Ugarske i njezinih protivnica, ali hrvatske nigdje nisam našao. Nekoliko puta godišnje dolaze skupine potomaka bivših ratnika, evociraju se uspomene, i ponekad se održi misa-zadušnica. Osim Austrijanaca i Talijana dolaze Mađari i Česi. I za poginule pravoslavce (Ruse, Rumunje, Srbe...) jednom godišnje održava se liturgija, a na jednoj od njih došao je i ruski predsjednik Putin. Jedino Hrvata nigdje nema i ne čuje se hrvatska molitva za pokoj duša predaka, niti im hrvatska ruka pred podignutim svetištima zvonu u počast. Zaboravlja se da su tu ratovali i ginuli u velikom broju predci naših Dalmatinaca, Bosanaca i Hercegovaca, Kordunaša, Banijaca, Ličana, Zagoraca i Zagrepčana. Iako su brojni pali u tim bitkama, nigdje nema podignutog im značajnijeg obilježja.

Da bi odali počast svojim poginulim precima Udruga „Vila Velebita“ je organizirala dvodnevni izlet na Sočansko bojište, a ja sam imao čast biti stručni vodič. Posebno je prikazano bojište južno od grada Gorice na kojem su djelovali pripadnici 79. pješačke pukovnije zajedničke vojske grofa Jelačića iz Otočca (K.u.K. Otočaner Infaterieregiment Graf Jellačić Nr. 79.), poznatiju kao „Jelačićevci“. Time je nakon 100 godina njihov ratni put prvi puta obišla skupina njihovih potomaka iz Zagreba i okolice. Među izletnicima našli su se i poznati znanstvenici poput profesora Željka Holjevca i Anđelka Mijatovića, bivšeg veleposlanika Smiljana Šimca, generala Josipa Stojkovića.

Danas rijeka Soča teče mirno, bez krvi ratnika od koje se nekad crvenjela, noseći je s rastopljenim alpskim snjegovima u Jadran. Ali brojni „gradovi mrtvih“ na njezinim obalama i ostatci vojnih građevina iz toga vremena podsjećaju nas na to tragično vrijeme i veliku žrtvu ratnika koju – u ime budućih generacija – ne smijemo nikada zaboraviti.

Za Vilu piše:
dr.sc. Željko Holjevac, prof.

Izlet na Soču

sa Udrugom Ličana "Vila Velebita"

Navršilo se 100 godina od Prvoga svjetskog rata, najveće od svih katastrofa koje su dotad zadesile ljudski rod i sukoba kakvog nije bilo od postanka svijeta. Bio je to globalni rat koji se četiri godine, od 1914. do 1918., vodio na kopnu, moru i u zraku između mnogih država s nekoliko kontinenata. Ujedno je to bio prvi totalni rat s milijunima vojnika na bojištima i milijunima civila koji su u pozadini radili za ratne potrebe. Planetarnom obračunu europskih velesila, sudbonosno podijeljenih između dvaju vojno-političkih saveza (Njemačka, Austro-Ugarska i Italija kao Središnje sile i Velika Britanija, Francuska i Rusija kao Antanta), prethodila je duboka kriza međunarodnih odnosa, tek prividno zasjenjena blještavom epohom mira i građanskoga napretka potkraj 19. i na početku 20. stoljeća.

Proširenje izbornoga prava, postupna demokratizacija političkog života, početci humanitarnih djelatnosti, mirovne inicijative

poput dviju haaških konferencija o zakonima i običajima rata i srodni čimbenici nisu mogli premostiti suparništva među velesilama zbog nepomirljivih težnji i suprotnih interesa moćnih europskih država. Kriza je bila obilježena nacionalnim

egoizmima i borbom za preraspodjelu globalne moći i kontrole novih izvora energije poput nafte u stalnom nadmetanju između njemačke politike prodora iz Europe u svijet i anglo-francuske politike sprječavanja potencijalne njemačke ekspanzije

u svijetu. Iz tog je nadmetanja poteklo strahovito četverogodišnje krvoproliće u kojem su sudjelovali, patili i pogibali i mnogobrojni Ličani i ostali Hrvati, boreći se u redovima austro-ugarske vojske na Balkanu protiv Srba i Crnogoraca, u Galiciji i Bukovini protiv Rusa, a od 1915. i na Soči protiv Talijana.

Stotinu godina kasnije, Udruga Ličana „Vila Velebita“ iz Zagreba organizirala je 2. i 3. rujna 2017. posjet Sočanskom bojištu, gdje su se naši preci u sklopu austro-ugarske vojske istaknuli u velikim bitkama s Italijom, suprotstavljajući se pod zapovjedništvom feldmaršala Svetozara Borojevića, branitelja Soče i Karpata, talijanskim presizanjima na hrvatske krajeve. Pisac ovih redaka sudjelovao je u posjetu koji je započeo obilaskom grobova pripadnika 96. karlovačke pješačke pukovnije, poginulih za domovinu na brdu Sv. Marka, na pukovnijskom groblju u mjestu Črniče, gdje je gradsko poglavarstvo grada Karlovca

prije četiri godine s poštovanjem postavilo spomen-ploču. Uz kraća zadržavanja na širem području Nove Gorice, obišli smo talijansko vojno groblje iznimnog arhitektonskog rješenja u gradu Redipuglia na kojem je sahranjeno preko 120.000 poginulih ratnika. Moderni industrijski rat bio je izrazito ubojit. Pješaci su koristili strojnice koje su desetkovale vojnike pa su se oni i na padinama alpskih hrbata morali ukapati u rovove. Tu su živjeli i ratovali noćima i danima u blatu, prljavštini, snijegu i ledu. Povremeno je tisuće ljudi kretalo naprijed i ginulo kako bi osvojili jedva nekoliko metara teritorija. Rovovsko ratovanje u planinskom krajoliku prouzročilo je strahovite fizičke i psihičke patnje vojnika. Ljudske žrtve i materijalni gubitci bili veliki, ali se položaji sukobljenih strana nisu mijenjali godinama.

Poslije ručka u organizaciji Udruge (odojak-kruh-luk) otišli smo na noćenje u hotel Alp u Bovecu, mjestu kraj kojega su talijanski položaji prije stotinu godina napadnuti bojnim otrovima. O tome u nedalekoj tvrđavi Kluže, značajnom uporištu još u vrijeme Napoleonovih osvajanja, priređena prigodna izložba. U obližnjem selu Log pod Mangartom nalazi se dobro uređeno vojno groblje poginulih Hercegovaca kao pripadnika mostarske pukovnije, junačkih branitelja Rombona, kojima je Bosna i Hercegovina prije nekog vremena postavila kameno spomen-obilježje. Kako se radi o prilično zahtjevnom terenu, prilaz nekim mjestima, npr. samostanu Sveta gora i vojnom groblju kod sela Brestovice na Krasu, nije bio moguć, ali je zato uz stalni osjećaj pijeteta prema žrtvama naročito bio dojmljiv posjet muzeju u Kobaridu, jednom od najpoznatijih muzeja Prvoga svjetskog rata u Europi.

Upravo je u kraju oko Kobarida potkraj listopada 1917. došlo do pobjedonosnog proboja i silovitog prodora austro-ugarske i njemačke vojske od Soče do Piave. U tom su pohodu sudjelovali i naši Ličani kao pripadnici 79. pješačke pukovnije grofa Jelačića iz Otočca, a početkom sljedeće godine zaposjeli su po snježnoj mećavi borbene položaje na gorskoj vrleti Monte Grappa u Tirolu. Obiteljima su s udaljenog bojišta godinama stizale cenzurirane obavijesti „živ sam i dobro mi je“ odnosno „zdrav sam i dobro mi je“ (iako nije bilo dobro) ili obavijesti o „junačkoj smrti“, iako se radilo o strašnoj i jadnoj smrti u često bliskoj borbi u rovovima s neprijateljem. U pozadini su žene, djeca i starci zamijenili odsutne muškarce

na poljskim i drugim radovima, a prinudnim radom ruskih i talijanskih zarobljenika nastavljen je započeta izgradnja željezničke pruge od Ogulina preko Like prema Dalmaciji. Zbog pomanjkanja muške radne snage stanovništvo je u pozadini počelo sve više oskudijevati u hrani i osobito soli, a s crkvenih zvonika skidana su zvona i pretapana u topove i granate.

Uz kraća zadržavanja kod pojedinih mjesta, gdje su se borile hrvatske postrojbe, vratili smo se u Zagreb, puni dojmova o strahovitom krvoproliću koje je imalo razorne posljedice za pojedince i društvo.

Kao rođenom Ličaninu i povjesničaru padaju mi na pamet stihovi iz potresne pjesme

„Vapaj za mirom“
na Staru 1917. godinu

*„Na Velebit panuli gavrani,
Po krilima krvlju naštrapani,
U krvi im noge ogreznule,
Na kljunima krv se usirila.
Pitala ih nagorkinja vila:
Odkud vrani, gadni neoprani?
‘Mi smo jedni s ledenih Karpata,
A drugi smo s alpskih hrbata;
S Verdenu smo treći doletili,
Četvrti smo sa erdeljskih gora,
A peti smo od grada Bitolja.
Četvrti je nastala godina,
Odkad svanu naša vladavina.“*

(citirano iz: Rukovet ratnih i narodnih pjesama, ur. Kapić, J., Split, 1918., str. 38)

DEGENIJA - TRGOVINA d.o.o. Zagreb

Poduzeće za proizvodnju i trgovinu

Donosi
okus
VELEBITA
u
vaš dom

Selska cesta 20, Zagreb
Tel./fax: 01 3906 954

E-mail:
prodaja@degenija-trgovina.hr

ELKRO

d.o.o. ELEKTROTEHNIČKO PODUZEĆE, ZAGREB

ELEKTROINSTALACIJE • TELEFONSKE INSTALACIJE • KOMPJUTORSKE INSTALACIJE
PROTUPROVALA • VATRODOJAVA • VIDEONADZOR • ATESTIRANJE EL. INSTALACIJA

- montaža i popravak električnih instalacija i postrojenja svih vrsta i namjena, telefonskih, kompjutorskih, razglasnih i signalizacijskih instalacija, zvučne i svjetlosne signalizacije
- izvedba svih vrsta elektromontažnih i instalacijskih radova jake i slabe struje
- izvedba gromobranskih instalacija
- proizvodnja raznog elektropridora
- remont, popravak, održavanje i servisiranje električnih strojeva i ostalih elektrotehničkih aparata
- protuprovala, vatrodojava, videonadzor
- izrada, sklapanje i montaža elektro razvodnih ormara
- atestiranje elektro instalacija

Josipa Lončara 2h, Zagreb - Jankomir
Tel.: 01/61 80 132, fax: 01/61 80 134
www.elkro.hr, E-mail: elkro@elkro.hr

19. Jesen u Lici

Gospić, 29.9. - 1. 10. 2017.

Dana 30. rujna 2017. Udruga Ličana Vila Velebita organizirala je posjet Gospiću na 19. Izložbu tradicijskih proizvoda koja se održava pod visokim pokroviteljstvom Predsjednika Hrvatskog sabora.

Vesela družba krenula je u 8 sati ujutro na izlet a magla i hladnoća po putu je nestala dolaskom u Otočac koji nas je dočekaao suncem obasjan.

Samo za predah, a onda hrlimo na izvore Gacke, jer ljepota rijeke Gacke je neprolazna. Posebno zadovoljstvo je gledati vjerojatno najljepšu ponornicu u Hrvatskoj, kažu da je i jedna od najčišćih naših rijeka, a i po čistoći vode druga u Europi, te treća u svijetu. Nedirnuta priroda "Europske ljepotice" ima slavnu povijest još od doba Japoda, jer u kršu voda je život od pamtivjeka.

Zato je prva stanica Majerovog vrila glavni izvor Gacke, koji nas dočekuje suncem obasjan, moćan, s obnovljenima mlinicama i kao i uvijek, prekrasan.

Zbog nepresušivog izvora vode, ova su mjesta najviše pogodovana za izgradnju i pokretanje mlinica od kojih je određeni broj sačuvan, a pokoja još i radi. Kroz duga, prošla, razdoblja tu je bilo okupljalište ljudi, središte života, gdje se dugo čekanje na red za mljevenje žitarica čekalo danima razmjenjivala mišljenja i

vijesti, pričale priče, razvijala usmena književnost i sve to uz zalogaje malinarskog kruha.

Slijedeći izvor je Tonkovića vrilo, ne tako ušminvano i obnovljeno, ali koncentracija mira i sjedinjenosti prirode Gacke, čovjeka, mira i ljepote.

Nakon razgledavanja pravac Gospić. Prvo obilazimo spomenik Ličkim jezikoslovcima Šimi i Anti Starčeviću i Franu Kurelcu.

I napokon izložba Jesen u Lici. Tamo nas dočekuje ogromni šator s fontanom i mnoštvom posjetitelja i izlagača.

Sve puno života i suprotnosti starog i novog. Odmah primjećujemo vrijednog 82-godišnjeg neimara koji radi svoje stolčice za djecu (i sve je prodao osim zadnje koju je napravio pred kraj), a pored njega vrijedne Ličanke pletu domaće čarape.

po	ut	sr	če	pe	su	ne
25	26	27	28	29	30	31
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	1	2	3	4

po	ut	sr	če	pe	su	ne
29	30	31	1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11

po	ut	sr	če	pe	su	ne
26	27	28	1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	1
2	3	4	5	6	7	8

po	ut	sr	če	pe	su	ne
26	27	28	29	30	31	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	1	2	3	4	5	6

svij 1 - Nova godina

svij 6 - Sveta tri kralja

vrij 14 - Valentinovo

tra 1 - Uskrs

tra 2 - Uskrsnji ponedjeljak

svibanj						
po	ut	sr	če	pe	su	ne
30	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	1	2	3
4	5	6	7	8	9	10

lipanj						
po	ut	sr	če	pe	su	ne
28	29	30	31	1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	1
2	3	4	5	6	7	8

srpanj						
po	ut	sr	če	pe	su	ne
25	26	27	28	29	30	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31	1	2	3	4	5

kolovoz						
po	ut	sr	če	pe	su	ne
30	31	1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31	1	2
3	4	5	6	7	8	9

svij 1 - Praznik rada

svij 31 - Tijelovo

lip 22 - Dan antifašističke borbe

lip 25 - Dan državnosti

kol 5 - Dan domovinske zahvalnosti

kol 15 - Velika gospa

rujan						
po	ut	sr	če	pe	su	ne
27	28	29	30	31	1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7

listopad						
po	ut	sr	če	pe	su	ne
24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	1	2	3	4

studeni						
po	ut	sr	če	pe	su	ne
29	30	31	1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	1	2
3	4	5	6	7	8	9

prosinac						
po	ut	sr	če	pe	su	ne
26	27	28	29	30	1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31	1	2	3	4	5	6

lis 8 - Dan nezavisnosti

stu 1 - Dan svih svetih

pro 25 - Božić

pro 26 - Sveti Stjepan

Na otkrivanju spomenika u Gospiću 2017.

2018

Udruga Ličana Vila Velebita - Zagreb

siječanj

veljača

ožujak

travanj

Ima tu ponude za svakog pomalo. Tako su djeca zadivljena šarenilom štanda za slatkiše i šarenim lizalicama.

Odrasle je čekalo nešto poduke na drvenim pločicama kao i degustacija Portugizca.

A onda središnji dio dana – ručak tj. domaći preukusan odojak u organizaciji gosp. Sorića. Na taj dio smo se vrlo složno prihvatili posla i guštali.

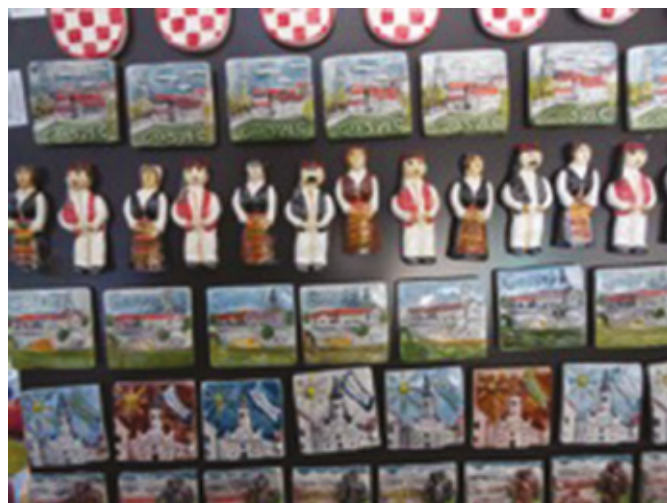

Nakon toga smo mogli u miru pogledati auto na sunčane baterije, napravljen od strukovne škole Gospić.

Onda opet u šator, jer počinje šoping ali i sad uz zvuke KUD-ova Lipa iz Sinca, FS Degenija sv. Nikola Tavelić, itd. U njima nastupaju od najmlađih do najozbiljnijih.

Stvarno za svakoga ponešto od zdrave hrane do čipke, a rezultat je da je na odlasku naš autobus bio osjetno teži nego na dolasku.

O kako lijep sunčan dan se završavao, ali vjetar koji bi povremeno zapuhno, kao da nam je govorio „Ovo je ipak Lika“

I za kraj za one najzahtjevnije tu je bilo torbi preko 100 godina starih- nisu za prodaju, samo za gledanje i uživanje u rukama Ličkih žena, kao i novijekih radova keramičara.

*Tekst i fotografije pripremila:
Branka Perković*

Dan općine Plitvička jezera na dan zaštitnika Župe sv. Jurja - Korenica

Trebalo je proći 20 godina da bismo dočekali i doživjeli obilježavanje dana Općine Plitvička Jezera na dan kada slavimo zaštitnika sv. Jurja u župi Korenica. To nam je svima od iznimnoga značaja i vjerujemo da će prerasti u tradiciju.

Program je započeo u petak, 21. travnja 2017. godine, sjednicom Općinskoga vijeća u 12.00 sati u prekrasno uređenoj dvorani Srednje škole Plitvička jezera. Na velikome platnu prikazivao se film o Općini Plitvička jezera. Prisutni su bili članovi Općinskoga vijeća, posebni izaslanik premijera Andreja Plenkovića dr. Darko

Milinović, predstavnici ustanova, braniteljskih udruga i Crkve, obrtnici te načelnici drugih općina.

Prisutnima se pozdravnim govo-

rom obratio predsjednik Općinskoga vijeća, gosp. Tomislav Užarević. Sve je podsjetio na trnovit put koji je Općina prošla oporavljajući se od ratnih posljedica. Potom je načelnik Općine gosp. Boris Luketić podnio izvješće o postignutom napretku. Posebno se zahvalio braniteljima na njihovom nesebičnom doprinosu koji su dali za slobodu i nezavisnost hrvatske države.

Dr. Milinović je prenio pozdrave premijera Plenkovića. Istaknuo je važnost očuvanja tradicije Like koju u Općini zdušno prenose članovi HKUD-a Korenica. Prisjetio se i nekih ratnih događanja koje je zajedno s vlč. Zebom i dijelio.

Cjelokupni svečani program posebno je uveličalo i Hrvatsko

Lički liječnici u Zagrebu

Čini se da je latinska izreka „Nomen est omen“ u pravu kada se radi o radu i životu mnogih Ličana koji su sreću potražili izvan rodnog kraja. Naime, postoji nekoliko tumačenja odakle dolazi riječ Lika. Prema jednom tumačenju Lika je dobila ime po liku što je u štokavskoj ikavici riječ za lijek. Po drugom tumačenju, naziv dolazi od grčke riječi likos, što znači vuk. I jedno i drugo značenje dobivaju na značaju ako govorimo o liječničkoj profesiji i doprinosu koji su joj dali Ličani. Uzmemo li u obzir veliki broj liječnika koje je Lika iznjedrila, očito je da postoji nešto ljekovito u vodi ličkih rijeka ili pak u simbolici vuka kao primjera odanosti, hrabrosti i sile. Od slavnog prof. Pavla Sokolića, pa do doc. Drage Buneta, dr. Živka Alića i braće Tomo i Nikola Peršića, samo su neka od imena ličkih liječnika koji su gradili svoje karijere u Zagrebu. Njihov rad i predanost donose plodove i nakon njihove smrti. No trag Ličana u znanosti i medicini nije stao sa njihovim odlaskom, nego se nastavlja kroz njihove učenike. Jedan od njih je predstojnik Zavoda za endokrinologiju, dijabetes i bolesti metabolizma „Mladen Sekso“ prof.dr.sc. Milan Vrkljan. Svojom ličkom upornošću prof.dr.sc. Milan Vrkljan pokrenuo je brojne projekte koji su doprinjeli boljoj i dostupnijoj edukaciji liječnika iz područja endokrinologije.

Jedan od takvih projekata je tečaj „Zagrebačka škola endokrinološke onkologije“ koji se održao od 13. do 17. ožujka 2017. godine u Zagrebu u KBC „Sestre mi-

losrdnice“. Tečaj je pohađalo 10 polaznika iz cijele Hrvatske, te je sudjelovalo više od 40 edukatora brojnih medicinskih specijalnosti. Na ovaj jedinstven interaktivan i multidisciplinarni način polaznici su usvojili najnovija znanja i smjernice u liječenju bolesnika s tumorima endokrinih žlijezda. Nakon tečaja, u travnju ove godine u palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti održano je svečano otvorenje 6. E-kongresa pod nazivom „Prikazi slučajeva iz kliničke prakse u endokrinologiji i dijabetologiji“. Kongres je otvorio predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti akademik Zvonko Kusić. Nakon otvorenja 6. E-kongresa slijedila je svečana promocija sveučilišnog priručnika „Endokrinološka onkologija“ urednika akademika Zvonka Kusića i prof.dr.sc. Milana Vrkljana. U realizaciji priručnika sudjelovalo je 68 vrhunskih stručnjaka koji se bave dijagnostikom i liječenjem tumora endokrinih žlijezda. Kroz 7 poglavlja na jednostavan i

praktičan način, a prema najnovijim znanstvenim spoznajama obuhvaćene su sve teme iz područja endokrinološke onkologije. Priručnik je namijenjen studentima dodiplomskog studija medicine, obiteljskim liječnicima, no i liječnicima raznih specijalnosti koji su uključeni u zbrinjavanje bolesnika s tumorima endokrinih žlijezda. Primarni cilj ovog priručnika jest pružiti pomoć i razriješiti dijagnostičke i terapijske dileme koje se nameću u svakodnevnoj kliničkoj praksi. Uzevši u obzir sve spomenute projekte koje je prof.dr.sc. Milan Vrkljan pokrenuo kao i one koje tek namjerava pokrenuti, ne znam je li riječ o vučjoj hrabrosti ili magičnoj snazi ličkih rijeka. U svakom slučaju on i dalje neumorno ugrađuje najbolje od ličkih vrijednosti u našu metropolu.

Za Vilu piše:
dr. Jelena Marinković Radošević

GE POT

GRADITELJSTVO, PROIZVODNJA I TRGOVINA

10000 ZAGREB, - Selska cesta 20

gepot@zg.t-com.hr

Tel./fax: 01 / 37 02 157

- Izgradnja objekata "ključ u ruke"
- Adaptacije • Fasaderski radovi • Suha montaža

25 godina Iskustva

POSEBNOSTI LIKE:

Lika i Velebitsko primorje u hrvatskoj književnosti

Knjiga enciklopedijske vrijednosti koja svjedoči prošlosti i ne da ognjištu ugasnuti

U izdanju Ogranka Matice hrvatske u Gospiću (Ana Lemić) i Udruge Ličana Vila Velebita (Željko Radošević) u Zagrebu u svibnju 2017. godine izdana je knjiga „Lika i Velebitsko

ovim izdanjem, hrvatski narod iz Like zauvijek je zabilježio svoj trag kroz prošlost, od vremena iz kojeg datira Bašćanska ploča (oko 1100. godine), u kamenu uklesanom dokumentu u kojem se spominju Lika i Krbava, do danas, za sutra. Ova knjiga enciklopedijske vrijednosti uključuje i nekoliko misala, brevijara i zapisa iz 14. i 15. stoljeća te ukazuje na naročito bogato književno razdoblje Ilirskog preporoda u 19. stoljeću kada su se pisale mnoge

kroz većinu dijela prikazuje život u Lici i Velebitskom primorju, običaje, i na sajmovima i u svadbama, i zdravice, svjedoči borbi s Turcima i mnogim drugim bitkama, teškom životu naroda. Ukratko, svjedoči povijest naroda i ne da ognjištu ugasnuti.

Knjiga se može kupiti u knjižar-

primorje u hrvatskoj književnosti“ čija je promocija upriličena u Matici hrvatskoj u Zagrebu. Pod uredništvom Ane Lemić,

domoljubne pjesme, budnice, davorije, slavila se domovina i sloboda, po čemu su Ličani oduvijek poznati. Književnim djelima Ličana dodana su i djela svih ostalih hrvatskih pisaca koje je nadahnula Lika, Velebit i Jadran pod Velebitom. Preko 250 autora u ovoj knjizi svjedoči velikom značaju Like u hrvatskoj književnosti. Iako je to knjiga koja daje presjek književnosti, ona

ama Matice hrvatske u Zagrebu i Gospiću, a zbog svog doprinosa bogatstvu naroda trebala bi biti sastavni dio kućnog štiva svakog, ne samo Ličana, nego Hrvata.

Za Vilu pripremila: Sanela Vrkljan

Gospić

Obljetnica stradavanja dragovoljaca iz Zagreba

Nakon što su dragovoljci 1991. godine počeli stizati u Gospić postalo je jasno da se grad može i hoće obraniti. Tijekom rujna 1991. godine iz Zagreba je stiglo preko 200 dragovoljaca mahom mladih Ličana koji su radili ili bili na studiju u Zagrebu. U četiri autobusa i četiri oklopnjaka, nazvana Tomislav, Hrvoje, Krešimir i Domagoj stigli su nakon cijelonoćnog putovanja preko Rijeke, Senja, Crikvenice i Karlobaga u Klanac pored Gospića. Veći broj dragovoljaca ostao je u Gospiću, a dio je otišao braniti Perušić.

Kao anegdota, ali istinita treba se podsjetiti da su oklopnjaci dobili ime po velikim hrvatskim kraljevima, ali i po sinu Hrvoju jednog od organizatora odlaska u Gospić i izgradnje oklopnjaka Josipu Milinkoviću-Jopi.

Na Dan hrvatske neovisnosti, 08.10.2015. i ove godine članovi Udruge Vila Velebita posjetila je mjesto na kome je 1991. uništen oklopnjak Domagoj na prilazima selu Medak. Tada je u oklopnjaku poginuo hrvatski dragovoljac iz Zagreba Dubravko Šaka. Po-

Željko Bešlić, Ivan Ban, Rudolf Jovanović, Zoran Kršić, Ivan Husnjak, Mijat Vujnović, Ivica Novak, Velicor Vlainić. Neki od ovih junaka kasnije su poginuli na slavonskom ratištu. U razgovoru s lokalnim stanovnikom koga smo sreli u blizini kako obrađuje polje čuli smo da se kod lokalnog stanovništva uvriježio naziv "Šakin put" za dio ceste koja povezuje Ribnik i Medak. Zanimljivo, na isti datum kada se obilježava Dan hrvatske neovis-

gibija Dubravka Šake dogodila se 24.09.1991. godine, a na tom mjestu postavljen je oklopnjak Krešimir s pločom sjećanja na poginulog Dubravka i ranjene suborce. U istoj akciji, kojom se oslobodio veliki teritorij južno od Gospića i sela Divoselo, Ornice, Čitluk, Počitelj, a smanjen je pritisak na Ribnik i Bilaj, ranjeni su i suborci Dubravka Šake:

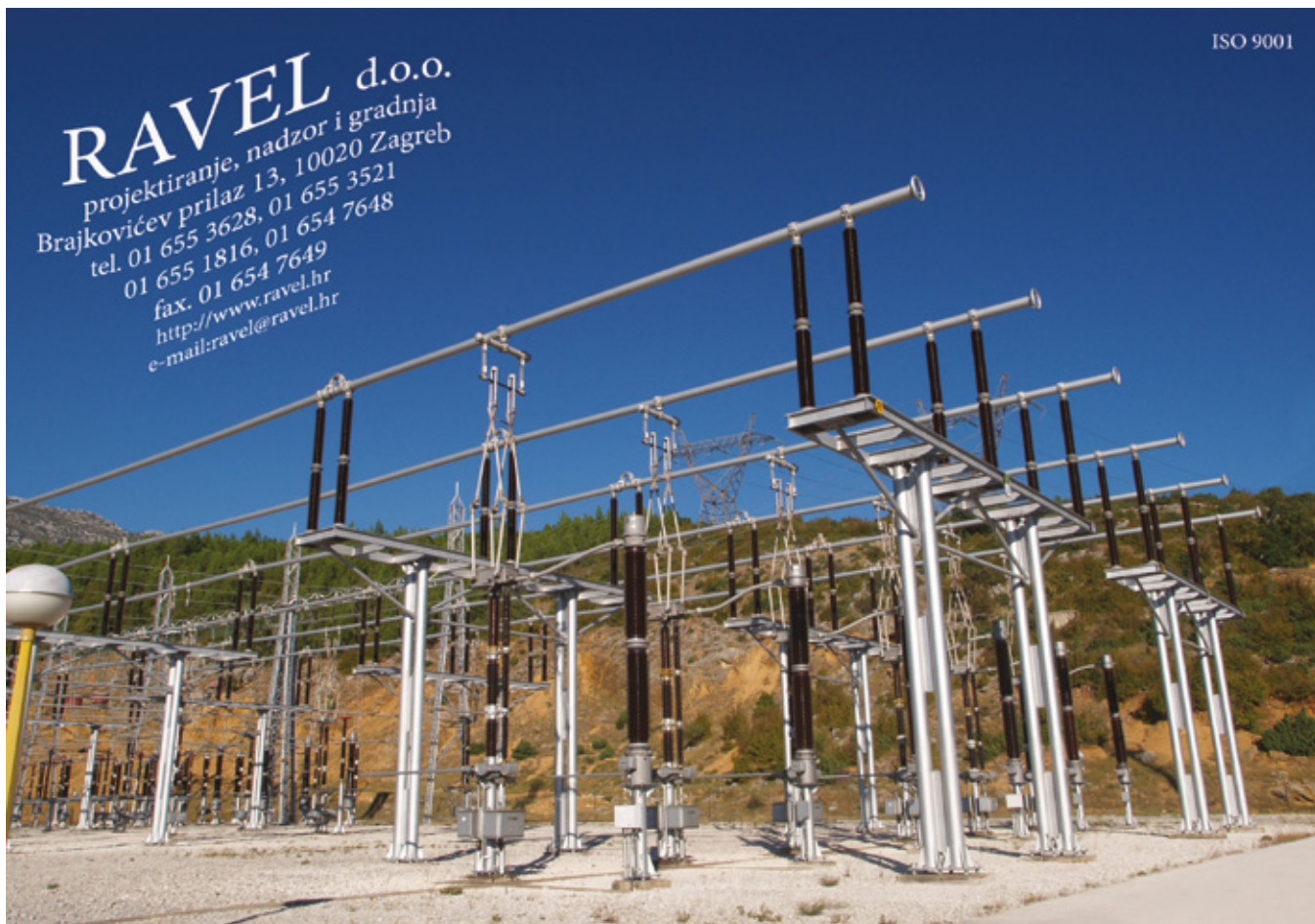
nosti, 08.10.1075. godine okrunjen je hrvatski kralj Zvonimir, a 1881. godine hrvatski plemić Eugen Kvaternik podigao je u Rakovici poznatu bunu protiv Mađara i Austrijanaca.

FOTO KUTAK
autor:
Branka Perković

RAVEL d.o.o.

projektiranje, nadzor i gradnja
Brajkovićev prilaz 13, 10020 Zagreb
tel. 01 655 3628, 01 655 3521
01 655 1816, 01 654 7648
fax. 01 654 7649
<http://www.ravel.hr>
e-mail: ravel@ravel.hr

Na seoskom groblju u Bilaju pored Gospića podignut je spomenik i obilježeno preko 300 hrvatskih mučenika. Svi ubijeni žrtve su tijekom i nakon Drugog svjetskog rata. Ovo mjesto bola i tišine na žalost ostalo je van interesa medija i šire javnosti. Svakog dana članovi obitelji ubijenih iz Bilaja i okolice u tišini dođu i pomoliti se za svoje svirepo likvidirane članove obitelji. Ubojice se znaju ali su tijekom Domovinskog rata pobjegli u Srbiju. Hrvatski narod

oprašta i možda je tako bolje ali zaboraviti se ne smije. Ovaj mali spomen Vila Velebita posvećuje i daje na sud javnosti kako bi se povjesničari i naši političari znali i mogli nositi sa izazovima pravednog rasuđivanja naše bliže prošlosti. Pregledom prezimena vidljivo je da su neke obitelji izgubili više od desetak članova a nekih prezimena više niti nema u ovom kraju. Ostao je samo spomen njihovih susjeda kao podsjetnik i opomena da su tu sa njima živjeli i svirepo ubijeni, istrebljeni. Njihovih potomaka i njihove djece nema, nestalo je njihovo prezime. Ostala je samo bolna uspomena i uklesana imena na hladnom ličkom kamenu. Laka im hrvatska zemlja, da se nikada ne zaboravi.

Jednom davno, pitali su nekoga, tko je tvrdio da se ne boji smrti, da objasni na čemu počiva njegova hrabrost i uvjerenje. Kazao im je po prilici ovako, čemu se bojati dok je život tu, nema smrti, a kad smrt dođe, mene više neće biti, pa čega bih se bojao, kad se nikad ne možemo susresti. Sva naša putovanja imaju svoj kraj, neko počivalište za nove daljine. Putovanja koja treba gledati kao vječito traženje našeg duha da postane skladan i uređen, kako bi prepoznao stvari i mjesta otkrivajući i razotkrivajući vidljivi i predmetni svijet u pokrenutost u samom duhu koji teži ka zatvaranju svoje praznine i žedi za sjedinjenjem onog zemaljskoga i nebeskoga, Božjega u nama. Najčešće, dok smo zemaljski orijentirani i materijalno-egzistencijalno usidreni u sakupljačko-porivnoj afektivnoj strani u stvaranju identiteta i društvene potvrde, ne vidimo da smo prolazni ne utvrđeni u pitanjima tko smo i što smo. Sakrijmo se često iza općenitosti i običajnosti koja nam je zadana, pa hodimo ovim svijetom u nekim lažnim identitetima struke, zanimanja, zvanja, statusa, imanja ili neimanja, zlorabimo mitski karakter nacije, gena i ljubavi za zemlju. Sva ta trenutna bučnost i zavodljivost eudajmoničkoga u nama, lagano nesta-

je i ulazi u balans razumijevanja svijeta oko sebe i u sebi, kad čovjek kao biće ljubavi i obitelji shvati naprasno iznenada da jučer nikad nije isto, kad se dogodi putovanje sa kojeg nema više ovozemaljskih susreta, polazaka, čekanja. Susret sa tuđom smrti u emotivnom i fizičkom smislu izaziva trenutačno prikrajanje razuma u emotivne koncepte promišljanja gdje umjesto zemaljskoga bilja, postavljamo nebesko bilje. Odjednom se lišavamo nasilnosti, zloće, planova i kroz mrtvoga, okrećemo se sebi, u emotivni koncept prepoznavanja, konačnosti, praznine, nemoći, vanjski svijet buke nestaje, otvara se unutrašnji svijet tišine, sjećanja, vapaja, okrećemo se u emotivnu prošlost s mrtvim, tražimo kontakte jednom davno prekinute priče, žudimo za nedovršenim dodirima, razgovorima, otklanjamo zlobe, želimo reći, čuti. A s druge strane samo tišina, velika moć tišine, i vlastita nemoć slušanja otvara nam putove vjere koja ukazuje na viši smisao našeg tjelesnog i duhovnoga bivanja, i daje nadu za susretom u Bogu, nudeći nam snagu, dobrohotnost u milostivosti svjedočenja da su neki ljudi postojali, pripadali, voljeli, bili voljeni, ufali se, i onda otišli. Ostavljajući nam dar da svjedočimo istinu o njima, istinu o postojanju onih sa koji-

ma smo su patili, suosjećali, sa onima koji su u emotivnom krugu naše duše. Stvarali su nas, kao ljude, u duhovnom smislu, njihov tjelesni odlazak pojačao je u nama transcendentalni i Božji koncept postajanja, i naučio nas živjeti sa mrtvim u sebi, da bi smo bili što pravedniji prema živim. Zato ljude koje si volio i voliš nosiš u sebi kao biljeg Božje pravednosti i providnosti njegove milosti u viši smisao postojanja. Tvoje (Milka) rebro i moje rebro, jedno rebro. Tišina koju su donijela, je i moja tišina. Nakon smrti bliskoga bića postaješ samotniji i ranjiviji, prepušten sebi u vjeri, Bogu! Bivaš, neraskidivo, uvezan sa onim Božjim, koji ti je bio, često, tako dalek, sve do nekog jučer, kad tjelesnost više ne prepoznaje bliskost tvog emotivnog koda, a Šamatorje postaje tvoj unutrašnji glas i veza s onim jučer, sad i onim sutra, s neizvjesnim i Božjim, kad!

Svaka zajednica dobiva svoju samosvijest i samo razumijevanje u velikoj mjeri iz odnosa prema svojim mrtvima. Odnos prema mrtvima nije ništa drugo nego odnos prema sebi samima, jer s pozicije života (moći) procjenjujemo smrtnost (nemoć) i vlastitu budućnost koja će neminovno dosegnuti u našu tjelesnu, svjesnu

konačnost.

Čovjek je smrtnik. On jedini među svim stvorenjima prirode umire, to znači skončava na takav način da tijekom cjelokupnog života ide prema kraju, on je određen nevidljivim pečatom, pečatom prolaznosti. Izvjesnost smrti najsigurnije je znanje koje uopće imamo, a s tim je istovremeno povezana krajnja nesigurnost o onom kada. Svaki naš korak je korak ka smrti, no pogled prema njoj ipak nam je zaklonjen i zamračen. Možemo je stalno iščekivati, a i pak biti iznenađeni njome. Poveznica između onoga početka i kraja u tijelu, jeste duh. Praznina koju treba puniti vjerom i dobrim djelima, čineći svoj život spremnim za uskrsnućem u moralnom, duhovnom i tjelesnom konceptu spasa u beskonačnoj vjeri da smisao života nije samo biti tu kao protežnost tijela i običajnih navika koje smo naslijedili pukim rođenjem. Smrt i uskrsnuće Isusa Krista ukazuje nam da smisao života jest vjera i nada u duhu, kroz patnju tijela, donosi čudo i spokoj u istini uskrsnuća.

Svi živi su kao živi jednak i, iako različito blagoslovljeni dobrima života, oni su u zajedničkom posjedu života kao iskonskog božjeg dara koji mora biti nadređen svakom drugom dobru. Smrt je konačni životni slučaj što uzima to dobro, koje u svome ego centrističkom ustroju teži nedostižnoj tjelesnoj beskonačnosti. Bitna je crta razumijevanja smrti ta da smrt znači ukidanje konačnosti i ograničenosti individue. No sve dok čovjek još diše nije gotov, još uvijek je dužnik

sam sebi. Tijek života neprekidno je ostvarivanje samoga sebe u svojim vlastitim slobodnim odlukama. Smrcu fizio-loški bivamo gotovi, dovršeni kao ljudi, ali ne tako da bi dostignuta forma ostala zadržana, zaleđena. Stečeno "jamstvo" koje je na sebi izvršilo svoje djelo, ukida se. Kao što oni koji nadživljavaju pokojnikovo mrtvo tijelo, škrti ostatak jedne izolirane egzistencije simbolično, ritualno smještaju u zemlju ili predaju vatri,

a time uzeti, posuđeni dio vraćaju natrag elementima i ukazuju da je dovršeni pojedinac odbacio od sebe svoju pojedinačnost, a svoju dubinu i prisutnost položio u beskonačnost i nadu. Sam ljudski život posvećen je smrti, a iz takve se perspektive može izreći ono bitno o bivstvovanju čovjeka. Smrt uvijek djeluje povratno na život, pokušavajući ga korigirati iz perspektive ne - materije te kod ljudi stvara volju za znanjem kao odgovorom na potpuno neznanje koje je uzrokovano sviješću o smrti. Smrt koja se dogodila ima ogroman utjecaj na one koji promatraju njeno djelovanje.

Čovjek je osuđen da gubi svoje

vlastito tijelo i ta ga sudba tjera da neprekidno istražuje svoje objektivne zakone kako bi što duže mogao iznositi svoje subjektivne spoznaje prema vani gdje se nalazi neizvjesnost. Čovjek, da bi bio, mora utemeljiti sebe iz svoje ništavnosti, okrenuti se drugome sličnom sebi, ostaviti trag, poruku, zatim umrijeti. Nakon toga čovjek postaje misterija, sjećanje, "kopija" za nekog novog neponovljivog čovjeka. Ljudska smrt za nas žive jest tajanstvena odsutnost bivšeg života koji se nalazi u "ničijoj zemlji" Božjeg carstva, zato se u tišini i nadi okrećemo prema dušama svojih bližnjih, puni emocija i svijesti kako smo propustili, u ovom konačnom svijetu, biti bolji, jednostavniji ljudi, s više ljubavi i razumijevanja za trenutke koji se ne mogu vratiti. Vjerujući i čekajući uskrsnuće. Njihova tijela i duše riješili su svoja egzistencijalna i metafizička pitanja o Bogu, slobodi, besmrtnosti, a mi, "stojeći iznad njih" u svojim mislima i molitvama, oslobodimo se straha i živimo.

Luka Lujo Maršić, rođen u Imotskom. Svoju prvu duhovnost dohvatio u prološkoj crkvi i oko crkve uz fra. Antu, fra. Boru, Fra Nediljka.

Oženjen, otac dvoje odraslih ljudi. Studirao kemijsku tehnologiju, medicinu, filozofiju. Zaposlen od 1995. g. u KBC Sestre Milosrdnice u Zagrebu na Klinici za psihijatriju.

Za Vilu piše: Luka Maršić, prof.

Žrtve srpskih ustanika u Boričevcu 1941.

DOSTOJANSTVEN POKOP ŽRTAVA NAKON 76 GODINA

Drskost podmetanja lažne povijesti počela se poslije obrambenog Domovinskog rata širiti među inim i kroz proslave lažnog antifašističkog ustanka na dan 27. srpnja u Srbu. Među mnogim povijesnim izokrenutim činjenicama zločina to se zorno ogleda i u Boričevcu. Ipak, poslije 76 godina osvanula je prava istina u dostojanstvenom pokopu hrvatskih žrtava.

U ime protivljenja vrijeđanja i krivotvorenja istine te zbog traženja pravedne zadovoljštine za nevine hrvatske žrtve, uz mnoge druge domoljubne udruge pristigle u Boričevac,

pokopane 24 civilne žrtve, djece i starijih, roda Ivezića pobijenih u „danima ustanka 1941. godine“. Pokop se održao povrh crkve Blažene Djevice Marije u Boričevcu. Žrtve su pokopane poslije 76 go-

ubojice. Ubojstva staraca i djece ukazuju na bezdušne krvnike, koje neki danas slave i časte kao antifašističke ustanike. Sramno da sramnije ne može biti, za sve

stiglo je i Društvo za obilježavanje grobišta Drugog svjetskog rata i poraća Varaždin – Čakovec, Udruga Hrvatski domobran Varaždin – Čakovec i Udruga MACELJ 1945. iz Zagreba i Đurmanca. U četvrtak 27. srpnja organiziralo se hodočašće u Boričevac na sprovodni obred i pokop žrtava koje su stradale na samom početku Drugog svjetskog rata. Toga dana, konačno su dostojno

dina od počinjenja prestrašnog zločina od strane srbo-četničkih zločinaca nad Hrvatima koji su sa svojih vjekovnih ognjišta u tom Lapačkom kraju tijekom Drugog svjetskog rata sistematski genocidno istrijebljeni. Zbog čega? Pogrebni govori koji su jučer održani bili su najbolji odgovor na razloge tog zločina. Svi do jednoga ukazali su na srpske ustanike, palikuće, pljačkaše i

one koji su se ikada okupljali u Srbu, izvoru zločina, veličanju tih zločina te pljuvanju po istinitoj genezi zločina i zločinaca.

Kronologija Boričevca

Boričevac je naselje u Ličko-senjskoj županiji. Nalazi se u ličkom Pounju, odnosno istočnom dijelu Like, u općini Donji Lapac. Boričevac je smješten neposredno uz granicu s Bosnom i Hercegovinom. Najbliže susjedno selo je Gornji

Lapac, dok je općinsko središte, Donji Lapac, udaljeno nekoliko kilometara na zapadu. Sjeverno je i manji zaseok Mišljenovac. Najbliže naselje u susjednoj Bosni je Kulen Vakuf.

Od polovice XIII. stoljeća postojala je utvrda starohrvatskoga roda Boričevića iz plemena Lapčana. Na sjevernom dijelu župe Boričevići su sagradili utvrdu koja je bila osnovom za naselje Boričevac. Lapačka je župa pripadala knin-

skoj biskupiji, a svi ondašnji stanovnici lapačke župe bili su katolici i Hrvati. Pod tursku vlast pao je nekoliko godina nakon pada obližnje Ostrovice koja je pala 1521. godine. Lapački kraj je pod tursku vlast pao nekoliko godina poslije, 1527., iste godine kada i Krbava i istočni i južni dio Like. Čitavo ličko Pounje priključeno je Hrvatskoj 1791. g. mirom u Svištovu zbog čega je muslimansko stanovništvo prešlo u Bosnu i s njima dio pravoslavaca. Glavnina pravoslavaca je ostala. Na napuštene muslimanske posjede došli su pravoslavci s područja od Bruvna do Zrmanje. Boričevac su naselili Hrvati Bunjevci iz lovinačkog kraja te je on postao najveće naselje s većinskim hrvatskim stanovništvom u ličkom Pounju. Područje Brotnje naselila je hrvatska katolička obitelj Ivezića od

Štikade. Oslobođeni kraj pripojen je udruženim biskupijama senjskoj i modruškoj. Izgrađena je katolička crkva Rođenja Blažene Djevice Marije 1801., a 1807. osnovana je rimokatolička župa. Novoosnovanoj katoličkoj župi (1801.) Boričevcu pripali su i svi ostali katolici koji su bili raspršeni u manjim skupinama po lapačkom kraju, a najbrojniji su od tih bili Ivezići u Brotnji.

U vremenima poslije katolicima se broj povećao u svim većim naseljima. Boričevačka je župa imala privremenu drvenu crkvicu, a 1807. zidanu crkvu. Turci su 1809. spalili cijelo selo i crkvu. Hrvati su ubrzo ponovo obnovili crkvu (1844.) i naselje, pučka škola osnovana je 1875. godine. Boričevac u to vrijeme postaje važno križište s carskom ispostavom i karantenom i bilo je najveće naselje s većinskim hrvatskim stanovništvom u lič-

kom Pounju s oko 1500 stanovnika prije Drugog svjetskog rata, a prema nekim izvorima oko 2300 stanovnika, odnosno 2000 stanovnika, s manjim okolnim selima. Na popisu 1931. godine je od 8% hrvatskog stanovništva kotara, 72% je bilo u Boričevcu.

Do pred Drugi svjetski rat, u Boričevcu je živjelo 119 domaćinstava, sve Hrvati uz dvije srpske obitelji, a u bližem i daljem susjedstvu živjeli su i radili i Hrvati i Srbi, boričevačku su osnovnu školu pohađala hrvatska i srpska djeca iz mjesta i okružja. U selu je još bila crkva, tri trgovine i nekoliko gostionica. Uži boričevački kraj imao je 10% mješovitih brakova, susjedna sela još i više. Glavne su gospodarske grane Boričevljanima bile ratarstvo, stočarstvo, kirijanje s kolima i konjima te pečalbarenje u zidarstvu i inin djelatnostima, uglavnom u susjedstvu. U Boričevačku osnovnu školu zajedno su išla hrvatska i srpska djeca iz okolnih sela. Stoka je zajedno napasana, zajedno su polja obrađivana i sajmeni poslovi obavljani.

Razaranje sela i zločini nad Boričevljanima

Po uspostavi NDH, Srbi iz Lapačkog kraja su podigli pobunu, te su Hrvati iz Boričevca u noći između 1. i 2. kolovoza 1941. godine bili prisiljeni pobjeći u Kulen Vakuf, a 2. kolovoza srpski pobunjenici ušli su u Boričevac, razorili ga, do temelja uništili i pobili preostalo stanovništvo te počinili zločine i u ostalim mjestima u okolici: Brotnja, Poljica, Mišljenovac, Donji i Gornji Lapac. Četnici su 27. srpnja u Brotnju bacili u jamu 38 Hrvata, prezimenom Ivezici. Najmlađi (Jakov) imao je 2, a najstariji (Luka) 82 godine. Za taj zločin nitko nije odgovarao. Dio Srba nosio je četnička obilježja (kokarde), a dio partizanska obilježja (crvene

petokrake). Srbi su 6. rujna 1941. napali i Kulen Vakuf te pobili više stotina Hrvata i Muslimana iz Boričevaca. Srpski pobunjenici su 1941. zapalili katoličku crkvu. Boričevljani su ubijeni i proganjani, a djecu su im bacali u Dabine jame. Ime sela Boričevca praktično je nestalo sa zemljovida. Preživjeli Boričevljani izbjegli su u bjelovarski kraj. Ustanici protiv hrvatske države Boričevljanima su poslali poruku da će svi završiti kao Hrvati Ivezici iz obližnjeg Brotnja, ako ne napuste mjesto. Iz te veće skupine Hrvata u Ivezicima 38 su "ustanici" bacili u jamu. Zbog prijetnje koja nije bila prazna, boričevački župnik Vladimir Stuparić je uz pratnju oružnika, poveo narod prema Bosni. Egzodus boričevačkih Hrvata obuhvatio je glavninu mjesnih Hrvata. Egzodus je krenuo i kolona je krenula 1. kolovoza i nastavila se narednog dana. Većina se našla na putu bez povratka. "Osloboditelji" su uskoro ušli u mjesto i preostale Hrvate pobili

ili žive spalili u kućama. Egzodus boričevačkih Hrvata nije prošao mirno. Rujna 1941. dosta tih Hrvata poginulo je kod Kulen Vakufa u jednom četničko-partizanskom naletu preko bosanske granice.

Izostanak obnove

Poslije Drugog svjetskog rata, Hrvatima nije bio dopušten povratak u razoreni Boričevac, a samo mjesto je izbrisano iz popisa naselja SR Hrvat-

ske. Najviše Boričevljana naselilo se u Bjelovar. Zatiranje tragova ovog hrvatskog naselja išlo je dotle da su neka dvorišta i kuće u potpunost-

ti uklonjeni, od nekih nisu ostali niti temelji. Boričevljanima nisu vraćene ni te ruševine niti zemljišne čestice gdje su nekad bile građevine, a na povratak imovine Boričevljani čekaju još i nakon 25 godina od osamostaljenja Republike Hrvatske. U Boričevcu je nastala stočarska farma koja je u međuvremenu zapuštena, a 2002. godine ponovno obnovljena i proizvodnja djetelinskih travnih smjesa. Boričevac je bio jedan od niza ličkih i krbavskih katoličkih župa koje su

u Drugome svjetskom ratu i još više poslije rata, jugokomunisti i velikosrbi su ubijanjem uništili, zločine i postojanje Hrvata prešutili, te stvorili privid kod neupućenih da tamo Hrvata nikad nije ni bilo.

Boričevac poslije 1991. godine

Nakon vojno-redarstvene akcije „Oluja“ u kolovozu 1995. godine, Boričevac, kao i cijela Lika oslobođeni su od velikosrpskog režima kojeg su na velikom dijelu Hrvatske uspostavili pobunjeni lokalni Srbi potpomognuti političkom vlasti iz Beograda. Na blagdan zaštitnice župe, Male Gospe, 8. rujna. 1996. godine u Boričevcu se, nakon 55 godina izgnanstva, okupilo preko 500 Boričevljana. Nakon mise pred razorenom crkvom, održana je osnivačka sjednica Zavičajnog društva s odlukom o obnovi crkve. Za obnovu crkve Vlada Republike Hrvatske odvojila je 1.400.000 kuna. Obnova je počela 2007. godine i još uvijek traje. Nakon dugogodišnjeg traganja za zemljišnim knjigama, one su tek 2010. godine pronađene, a time će se omogućiti zaštita prava vlasništva od nezakonitog prisvajanja, odnosno zaštita posjeda, te planska obnova sela. Ne smijemo zaboraviti da nam je sveta obveza očuvati ovaj znamen hrvatske prisutnosti na ovim stoljetnim prostorima, gdje „od stoljeća sedmog“ žive Hrvati.

Tekst: Ivan Jaklin i Damir Borovčak

Foto: Damir Borovčak

Preuzeto sa: "Portal hrvatskoga kulturnog vijeća"

Prije 2500 godina u Lici je bujao život, obrt, proizvodnja i trgovina. Riječ je o malo poznatom narodu Japodima, koje su osvojili ratoborni Rimljani.

sko-plašćanskoj dolini, ličkom Pounju i sjeverozapadnoj Bosni, u dijelovima Gorskog kotara i Korduna. Povremeno su držali i neke primorske luke. Svaka japodska zajednica imala je dominantnu

Odlični obrtnici

U japodskim je naseljima pronađeno mnogo predmeta od bronce, jantara, stakla i srebra, pogotovo nakita i dijelova nošnje. Japodski ukrasi bili su vrlo maštoviti, a

“JAPODI” U davno brončano doba

Arheolozi su utvrdili da su ličke spilje bile naseljene već 1600. pr. Kr. Nakon petstotinjak godina dolaze narodi iz Panonske nizine. Nakon što su se pomiješali, nastao je nov narod, koga su stari grčki i rimski pisci nazivali Japodi. Oni će postati vladari velebitskih i kapeških prijevaja.

gradinu na dobrom strateškom položaju i dovoljno blizu, tako da su sva naselja bila umrežena i mogla međusobno komunicirati. Dosad je registrirano preko 250

nošnje izrazito kićene. Na dijelovima nošnje i ukrasima bilo je pričvršćeno mnoštvo privjesaka koji su zveckali pri svakom pokretu. Japodi su razvili obradu bronce, jantara i stakla do zavidne razine, a njihova je umjetnost specifična i prepoznatljiva. Velike količine

Drevni Ličani

Matični prostor Japoda bila je Lika, a trag su ostavili u Ogulin-

Kamena urna

Nakit

Brončano ogjavlje

naselja: Metul (kraj Josipdola), Arupij (Vitalj kraj Prozora), Monecij (kod Brinja), Avendon (Brog), Ardocij (Perušić), Ausankalij (Lovinac). Svako je naselje bilo opasano zidinama, građenima tehnikom suhozida.

jantarnih predmeta svjedoče i o njihovu bogatstvu jer je bio skup. Od jantara su izrađivali brojne predmete, od ukrasa i privjesaka do kutijica za zaštitu od uroka. U

Oglavlje

brončanom dobu mnogi su narodi vjerovali u magičnu moć i ljekovitost dragocjene smole. U svojim su radionicama izrađivali ukrasne pločice, zrna, dugmad i privjeske u obliku životinja i ljudi. Često se na nalazištima mogu

Ogrlica

naći perlice od staklene smjese. Od bronce su izrađivali kape i ogavlja, tipične dijelove nošnje ovog naroda.

Privjesak

Ritualna sjekira

Ostavština Japoda

Težak poraz Japodima zadao je rimski vođa Oktavijan (budući rimski car) 35. pr. Kr. Nakon osvajanja Japodi su uklopljeni u provincijski sustav Rimskog Carstva i smjeli su zadržati one običaje i zakone koji se nisu kosili s rimskim. Nakon dolaska Hrvata sklanjaju se u brda i bave se stočarstvom, polako preuzimaju hrvatski jezik. U Krešimirovoj povelji iz 1073. Hrvati ih nazivaju "hrvatski Vlasi".

Današnji stanovnici Like i okolnih područja možda nisu svjesni da neke tradicije baštine upravo od Japoda, kao što je poznata tradicionalna lička kapa. Nekad se izrađivala od metala i pronađena je samo u ženskim grobovima. Osim toga, treba naglasiti da su Japodi prvi spravljali hranu ispod peke.

Budući da je područje gorske Hrvatske vrlo slabo istraženo, možemo očekivati da će buduća arheološka istraživanja otkriti još mnogo zanimljivih elemenata iz života ličkih prastanovnika.

Za Vilu piše: *Marsela Alić, prof.*

Priča o majmunima

Bilo je to jednom kada je negdje u neko selo došao stranac. Znao je da tamo živi na tisuće majmuna, i tako je seljanima ponudio 10 dolara za svakog majmuna kojeg će za njega uhvatiti.

Seljani su sa oduševljenjem primili ponudu stranca i odmah krenuli u lov. Čovjek je onda od njih otkupi stotine majmuna koje su ulovili, a kad se broj majmuna malo smanjio seljaci su ih prestali loviti. Stranac je stoga podigao svoju ponudu i seljanima ponudio 20 dolara za svakog majmuna. Seljani su bez oklijevanja ponovno krenuli u lov. Broj majmuna još se smanjio i ljudi ponovno su se vratili ka poljoprivredi. Čovjek je zato ponudu povećana na 25 dolara ali s vremenom ostalo je vrlo malo majmuna tako da je bilo gotovo nemoguće naći još kojeg. Čovjek je tada najavio novu ponudu. Za svakog majmuna seljacima je ponudio 50 dolara. U isto vrijeme on je morao zbog posla otputovati i za kupnju majmuna ovlastio je svog pomoćnika. Kako šefa nije bilo, seljacima je dao ponudu pomoćnik: "Vidite sve ove majmune u kavezima koje je prikupio moj šef. Prodajem vam ih za 35 dolara a kada se šef vrati u selo, možete mu ih prodati po 50 dolara za svakog."

Seljani su se stvarno organizirali. Prikupili su sve svoje uštede i otkupili sve majmune. Nikad više nisu vidjeli ni čovjeka ni njegov pomoćnika, ostalo je samo sve puna majmuna. Sada ćete možda bolje razumjeti priče o dionicama, hipotekama i bankama kojih zadnje godine ima sve više; možda će vam biti lakše razumjeti priče o uzrocima globalne financijske krize, ali sam siguran da će vam biti jasno da je to priča o majmunima.

dr.sc. Sanela Vrkljan

Promocija zbirke poezije “Krhkija od sjećanja”

Sanele Vrkljan

Nakon zapažene prozne knjige U potrazi, u kojoj kroz priču o mentalitetu naroda kroz život jedne mlade žene dovodi ljudsko biće u duhovne, fizičke i društvene kušnje, nastojeći zaći u tajne života, Sanela Vrkljan predstavila je zbirku pjesama “Krhkija od sjećanja” u izdanju Podravsko-prigorskog ogranka Društva hrvatskih književnika, 6. travnja 2017. godine u punoj dvorani DHK Zagrebu.

“Sanela Vrkljan svojim će pjesmama osvojiti duše čitatelja, jer nisu pretenciozne, jer je bitne stvari izrekla „ljudskim” jezikom, jezikom srca koji je sam po sebi poezija, i to poezija što zalazi u sve nas. U svojoj ljubavnoj lirici iskazuje sva stanja, sve mijene ljudskoga duha u uzaludnom

pokušaju potpuna sjedinjenja s drugim, djetinji zanos, vjeru, požrtvovnost, razočaranje, relativizam, prkos, autodestrukciju, pa i svemirsko uranjanje u svijet, kada se u ekstazi niveliraju sve dvojbe. Riječ je o pjesmama koje su stilski veoma pitke, čitljive, s logičkim nadovezivanjima misli, a iznutra vrlo slojevite, promjenjive, često sa dramskim obratima od zanosa do poraza, od duhovnoga erosa do thanatosa” naglasila je recenzentica Lada Žigo Španić.

“Zbirka će obogatiti, oplemeniti sav ovaj svijet i svakog čitatelja koji će je čitati. Govori o ljubavi. Pomalo čudna tema za današnje vrijeme, rekla bih, kad se ipak, doista, ne čita puno, kad su ljudi zauzeti nekim drugim vrijednostima u životu. Sanela Vrkljan ne

tematizira ljubav na neki slatunjavni način, na samo odnos muško-žensko, ona malo filozofski pristupa ljubavi života i ljubavi u životu, u granicama života i smrti, u granicama intimnog doživljaja i onih općih pa i univerzalnih vrijednosti koje ljubav u sebi nosi. U tome i je vrijednost ove zbirke u vremenu u kojem živimo.” kazala je urednica zbirke, književnica i slikarica Enerika Bijač.

Stihove je uzvanicama svojim pomalo hrapavim, ali uz izrazitu osjećajnost interpretirala dramska umjetnica Dunja Sepčić, a glazbenim ugođajem promociju je obogatila pijanistica Elizabeta Adžaga.

© Foto: Tihomir Marjanović Sima

Za čitatelje ovog Časopisa

**POSEBNA
CIJENA
48 kn**

- 40% redovne cijene

Narudžbe na: 099 783 0202

Tihomir Dujmović, *novinar*

Hrvatske novinarske tragedije 1945. - 1995.

Najnovija knjiga Tihomira Dujmovića u kojoj se po prvi put donosi poimenična tragedija novinara koji su pisali u NDH uz popis 38 likvidiranih novinara 1945. god. U knjizi se nalaze i podaci o stradanjima novinara nakon pada hrvatskog proljeća, te tužna statistika o ubijenim novinarima u Domovinskom ratu.

Nakon 1945. ubijeno je 38 novinara, 100 je dobilo doživotnu zabranu pisanja, 131 je pobjeglo van, 45 je promijenilo profesiju. Samo 27 je od 330 novinara dobilo licencu. Knjiga uz analizu cjelokupnog tiska u NDH, donosi imena i poimenične sudbine svih novinara tog doba.

Knjiga potom analizira pogon novinara zadnjih dvadeset godina komunizma.

Nakon pada "hrvatskog proljeća" 50 novinara je bilo sudski gonjeno, a 170 novinara i publicista je završilo na crnim listama.

Na kraju se donosi popis ubijenih novinara i način njihova stradavanja u Domovinskom ratu.

Za prva četiri mjeseca Domovinskog rata ubijeno je 18 novinara, tri puta više nego u sedam godina rata u Vijetnamu. Knjiga na kraju donosi popis ubijenih novinara i načine pogibije.

KRATKI REZIME:

„... gotovo polovica odraslih Hrvata je izgubila građanska prava 1945...“

„... od 330 novinara u NDH, 40 je ubijeno, dvojicu su ubile ustaše, čak 38 novinara su ubile komunističke vlasti, stotinu novinara je dobilo doživotnu zabranu pisanja, 131 novinar je pobjegao u inozemstvo, 45 je promijenilo profesiju, mahom pod pritiskom i samo 27 je dobilo licencu 1945. ... bila je to generacija novinara kažnjena teže nego i jedna novinarska generacija u povijesti svjetskog novinarstva...“

„... u Hrvatskoj je u poraću (nakon 8. svibnja 1945.), provjeravano, proganjano, mučeno ili streljano više Hrvata negoli zajedno građana u „silama Osovine“ u Njemačkoj, Italiji i Japanu, više je streljano članova Vlade NDH nego je nakon čuvenog procesa u Nürnbergu osuđeno na smrt i obješeno prvaka Hitlerovog trećeg Reicha, više je streljano i proganjano novinara nego zajedno u „silama Osovine“, tako i svećenika...“

„nakon pada hrvatskog proljeća pedeset novinara je završilo na suđenjima, stotine i stotine urednika i članova uredničkih vijeća širom Hrvatske je izbačeno sa svojih mjesta, na crnim listama se našlo 170 publicističkih imena, te su otjerani u dvadesetogodišnju šutnju protkanu udbaškim terorom ...“

„ Za četiri mjeseca rata u Hrvatskoj je poginulo tri puta više novinara negoli za sedam godina rata u Vijetnamu ... Do sredine studenog 1991 u Hrvatskoj je ubijeno 18 novinara, ranjena su 23 novinara, a više od stotinu i trideset je uhićeno i na razne načine maltretirano ...“

Gospić

HODANJEM DO ZDRAVLJA

Foto: Nikola Mraović, GS Press

Dana 27.5.2017. u 10,00 u Gospiću je, u organizaciji Hrvatske liječničke komore, podružnice Ličko-senjske županije održana akcija „Hodanjem do zdravlja“.

Cilj akcije je bio okupiti građane Gospića i u njima osvijestiti brigu za vlastito zdravlje.

Na trgu Stjepana Radića okupilo se 162 učesnika koji su zajednički krenuli ulicama grada promovirajući tako hodanje kao jedan od najzdravijih načina tjelesne aktivnosti. Najmlađi sudionik je imao 2 godine, a najstariji 80 godina. Na pola puta, u konobi „Čemu

priša“ sudionici su se okrijepili uz voće i vodu koje su osigurali Hrvatski liječnički zbor, podružnica LSŽ. Nakon prijeđenih 9,7 km, svi sudionici su se opet okupili na trgu Stjepana Radića te se zabavili uz proizvode DM drogerije i uz nagradnu igru ljekarne Pablo.

Djelatnice Županijskog zavoda za javno zdravstvo te medicinske sestre iz OB Gospić sudionicima

su dijelile brošure o zdravim životnim navikama i preventivnim pregledima koji se organiziraju u našoj županiji.

Bilo je ovo jedno lijepo druženje koje će, s obzirom na jako pozitivan odjek, prerasti u tradicionalno okupljanje.

*Za Vilu pripremila:
Mirjana Vrkljan Radošević, dr.med.
predsjednica povjerenstva LSŽ HLK*

Naše usluge

- » Prodaja nekretnina
- » Savjetovanje
- » Procjene vrijednosti nekretnina
- » Financijski i stručni nadzor građenja

Kontakt

Ured direktora

T. 01.63.63.630

Tajnica

T. 01.63.63.631

Ured prodaje

T. 01.63.63.643

T. 01.63.63.636

T. 01.63.63.634

Ured procjena i nadzora

T. 01.63.63.633

www.facebook.com/pbz.nekretnine

PBZ NEKRETNINE

Adresa: Radnička cesta 42, 10000 Zagreb
Prodaja tel: 01/63 63 636, 01/63 63 643

www.pbz-nekretnine.hr

PBZ Nekretnine su član PBZ grupe.

Slasticama Merci je obiteljska tvrtka s višegodišnjim iskustvom i tradicijom.

Uz mnoštvo starih, već svim sladokuscima dobro poznatih proizvoda, nudimo i nove, uzbudljive i maštovite proizvode u širokom asortimanu: sladoledi, kolači, torte, čajna peciva, orahnjača, makovnjača, kuglofi, krafne i mnoštvo drugih finih proizvoda od dizanog i lisnatog tijesta.

Bitno je napomenuti da radimo isključivo na bazi prirodnih materijala i sastojaka, a također smo u mogućnosti izraditi torte i kolače za dijabetičare.

Nadamo se da ćete ovdje pronaći nešto za sebe i svoje najmilije....

Svima koji su se odlučili da naruče torte i kolače kod nas, ovim putem im se zahvaljujemo na povjerenju.

MERCI

Obrt za izradu slastica

Besplatna dostava
za veće narudžbe!

Tržnica Špansko, Dobriše Cesarića 71, Zagreb • 01/3874-838 • 095/530-6372
Mala Jazbina 5/II, 10432 Bregana • 01/3376-243 • 098/9759-597

Ostvarenje plana i programa rada Udruge Ličana „Vila Velebita,, u Zagrebu u razdoblju od izborne skupštine do redovne godišnje skupštine

18. 10. 2012. održana Izborna skupština
13. 12. 2012. obavljena primopredaja radnih prostorija između Udruge i Grada Zagreba na adresi Kneza LJ. Posavskog 33, 35 i 37 u Zagrebu
12. mj. 2012. izvršeno preseljenje dokumentacije i ostalih materijalno-tehničkih sredstava na novu adresu sjedišta Udruge - Selska 20
12. mj. 2012. izdan časopis za Liku i Velebitsko primorje „Vila Velebita“
03. mj. 2013. delegacija Udruge (Kostelac, Asić, Crnić i Sorić) posjetila Udrugu Ličana u Požegi i prisustvovali Ličkoj večeri
04. mj. 2013. izdan časopis za Liku i Velebitsko primorje „Vila Velebita“
12. 04. 2013. održana „Lička večer“ u Zagrebu uz tradicionalnu ugostiteljsku ponudu i kulturno-umjetnički program kao izraz očuvanja ličke tradicijske kulture
01. 05. 2013. posjet predsjednika Udruge Ličanima u Bizovcu i Belišću
09. 05. 2013. održana misa za senjske žrtve na zagrebačkom groblju Mirogoj
13. 06. 2013. organizirana misa i prigodni program u čast dr. Ante Starčevića u Šestinama- Zagreb
15. 06. 2013. organiziran izlet u znak spomen sjećanja na dr. Antu Starčevića (Žitnik) i Šimu Starčevića (Karlobag). Usputno su ostvareni posjeti izvorima Gacke i Memorijalnom centru „ Nikola Tesla u „Smiljanu
08. 09. 2013. Hodočašće u Svetište Majke Božje – Krasno i na taj način je dostojno obilježen dan osnivanja Udruge. Upriličeni su obilasci Utočišta za medvjediće u Kuterevu i povijesno – kulturnih znamenitosti Brinja
09. mj. 2013. prigodno obilježavanje stradavanja žitelja Sinca - 1946. godine
10. mj. 2013. posjet gospodarskoj i kulturnoj manifestaciji u Gospiću - Jesen u Lici
10. mj. 2013. delegacija Udruge (Kostelac i Asić) posjetila Udrugu „ Vrilo mudrosti“ u Slav. Brodu
10. mj. 2013. donesena Odluka o supokroviteljstvu i osnivanju Organizacijskog odbora za izgradnju Spomen obilježja Šimi i Anti Starčeviću i Franu Kurelcu Gospić
12. mj. 2013. izdan časopis za Liku i Velebitsko primorje „Vila Velebita“
18. 12. 2013. Redovna skupština Udruge

Tijekom godine koordinacija i suradnja s plansko-programskim aktivnostima ostalih zavičajnih klubova i udruga. Upravni odbor je u razdoblju od 18.10.2012. do 18.12.2013. godine održao 18 sjednica.

Ostvarenje plana i programa rada Udruge Ličana „Vila Velebita,, u Zagrebu u razdoblju od 18. 12. 2013. do 18. 12. 2014.

- 18.12. 2014. Održana Redovna skupština Udruge.
- 21.02. 2014. Održan „Susret Ličana i prijatelja Like“ u Zagrebu uz tradicionalnu ugostiteljsku ponudu i kulturno - umjetnički program kao izraz očuvanja ličke tradicijske kulture.
- 30.05.2014. Organiziran Spomen izlet u Prag (barun Filipović) i Beč (generali Sarkotić i Borojević).
- 09.05.2014. Prisustvovanje misi za senjske žrtve na zagrebačkom groblju Mirogoj.
- 17.05.2014. Organiziran Spomen izlet u Karlobag u znak sjećanja na Šimu Starčevića (tvorca prve gramatike hrvatskog jezika pisane na ikavici, a tiskane 1812. godine u Trstu). Usputno je upriličen obilazak povijesno-kulturnih znamenitosti Brinja, posjet Muzeju Gacka u Otočcu i obilazak Pećinskog parka u Grabovači pokraj Perušića.
- 13.06.2014. Organizirana misa i prigodni program u čast dr. Ante Starčevića u Zagrebu - Šestine.
- 08.09.2014. Hodočašće u Svetište Majke Božje-Krasno i prigodno sjećanje na dan osnivanja Udruge. Obilazak Utočišta za medvjediće u Kuterevu.
- 04.10.2014. Organiziran izlet gospodarsko - kulturnoj manifestaciji „Jesen u Lici“ u Gospiću.
- 10.12.2014. U Zagrebu, u suradnji s Hrvatskim glazbenim zavodom organiziran Humanitarni koncert ozbiljne glazbe u povodu podizanja Spomen obilježja hrvatskim jezikoslovcima, Šimi i Anti Starčeviću i Franu Kurelcu.
12. mj. 2014. Izdan časopis br. 23. za Liku i Velebitsko primorje „Vila Velebita“

Tijekom godine održano je više tematskih sastanaka u Zagrebu i Gospiću, a u svezi podizanja Spomen obilježja hrvatskim jezikoslovcima, Šimi i Anti Starčeviću i Franu Kurelcu u Gospiću. Na sastancima su definirani poslovi i nositelji aktivnosti. Isto tako, javnosti je prezentiran model spomenika kao i prigodna knjiga.

Također je koordinirana posredna i neposredna suradnja s ostalim ličkim klubovima, udrugama i društvima na području Republike Hrvatske.

Upravni odbor Udruge je u prezentiranom razdoblju održao 17 sjednica.

Ostvarenje plana i programa rada Udruge Ličana „Vila Velebita,, u Zagrebu u razdoblju od 18. 12. 2014. do 18. 12. 2015.

- 22.01.2015. U Zagrebu je organizirano predstavljanje knjige msgr. dr. M. Bogovića: „Lika i njezina crkva u prošlosti sadašnjosti“
- 13.02.2015. Održan „Susret Ličana i prijatelja Like“ u Zagrebu uz tradicionalnu ugostiteljsku ponudu i kulturno - umjetnički program kao izraz očuvanja ličke tradicijske kulture.
- 09.05.2015. Prisustvovanje misi za senjske žrtve na zagrebačkom groblju Mirogoj.
- 23.05.2015. Organiziran Spomen izlet u Karlobag u znak sjećanja na Šimu Starčevića (tvorca prve gramatike hrvatskog jezika pisane na ikavici, a tiskane 1812. godine u Trstu). Usputno je upriličen obilazak povijesno-kulturnih znamenitosti Senja (Kula Nehaj i Muzej grada).
- 10.06.2015. U Zagrebu je organizirano predstavljanje knjige dr. Ive Pećine: „Nestali bez traga“.
- 13.06.2015. Organizirana misa i prigodni program u čast dr. Ante Starčevića u Zagrebu - Šestine.
- 26.06.2015. Aktivno sudjelovanje u predstavljanju knjige M. Vučetića-Bijelog: „Lipice u Brinjskom kraju“.
- 02.07.2015. U Zagrebu je organizirana promocija monografije „Umjetnost Like“.
- 08.09.2015. Hodočašće u Svetište Majke Božje-Krasno i prigodno sjećanje na dan osnivanja Udruge. Obilazak Utočišta za medvjediće u Kuterevu.
- 03.10.2015. Organiziran izlet gospodarsko - kulturnoj manifestaciji „Jesen u Lici“ u Gospiću.
- 11/2015. Izvršeno usklađivanje Statuta Udruge sa Zakonom o udrugama.
- 12/2015. Izdan časopis br. 24 za Liku i Velebitsko primorje „Vila Velebita“.

Tijekom godine Održano više tematskih sastanaka u Zagrebu i Gospiću, a u svezi podizanja Spomen obilježja hrvatskim jezikoslovcima, Šimi i Anti Starčeviću i Franu Kurelcu u Gospiću. Također je koordinirana posredna i neposredna suradnja s ostalim ličkim klubovima, udrugama i društvima na području Republike Hrvatske.

Koordinacija i posredna i neposredna suradnja s ostalim ličkim klubovima, udrugama i društvima na području Republike Hrvatske. Prisustvovanje predstavnika Udruge na Ličkim večerima u Požegi (Ličko zavičajno društvo „Vila Velebita“), Slavanskom Brodu (Zavičajna udruga Ličana „Vrilo mudrosti“) i Zagrebu-Lučko (Zavičajni klub Stajnica).

Napomena:

Upravni odbor Udruge je u prezentiranom razdoblju održao 14 sjednica na kojima su prisustvovali i članovi Nadzornog odbora.

Ostvarenje plana i programa rada Udruge Ličana „Vila Velebita,, u Zagrebu u razdoblju od 18. 12. 2015. do 1. 12. 2017.

6. 4. 2016. Organizirana kazališna predstava „Klupko“. Izvođači u zagrebačkoj „Vidri“ bili su čl novi Amaterskog kazališta iz Gospića.
13. 4. 2016. U Zagrebu održan promotivni skup „Lički jezikoslovni trolist“ Šime i Ante Starčević i Fran Kurelac. Uvodna izlaganja su održali prof. dr. sc. Ante Bežen, dr. sc. Željko Jozić i prof. dr. sc. Željko Holjevac.
- 4/2016. Tiskan izvanredni broj časopisa „Vila Velebita“. Tekstovi i fotografije uglavnom prezen tiraju aktivnosti Udruge i njihove nositelje, te sažeti prikaz djelovanja ostalih ličkih udruga, društava i klubova iz Like i ostalih mjesta u Republici Hrvatskoj.
15. 4. 2016. Održan „Susret Ličana i prijatelja Like“ u Zagrebu uz tradicionalnu ugostiteljsku pon du i kulturno - umjetnički program kao izraz očuvanja ličke tradicijske kulture. Pri godno je obilježena i 25. godišnjica osnivanja i djelovanja Udruge Ličana
7. 5. 2016. Organiziran Spomen izlet u Karlobag u znak sjećanja na Šimu Starčevića - tvorca prve gramatike hrvatskog jezika pisane na ikavici, a tiskane 1812. godine u Trstu.
9. 5. 2016. Prisustvovanje misi za senjske žrtve na zagrebačkom groblju Mirogoj.
13. 6. 2016. Organizirana misa i prigodni program u čast dr. Ante Starčevića u Zagrebu - Šestine.
19. 10. 2016. U Zagrebu organizirana promocija knjige „Otočki dekameron“ - skupina autora.
14. 12. 2016. Održana Izborna skupština Udruge. Za predsjednika je izabran Nikola Kostelac.
24. 2. 2017. Održan „Susret Ličana i prijatelja Like“ u Zagrebu uz tradicionalnu ugostiteljsku pon du i kulturno - umjetnički program kao izraz očuvanja ličke tradicijske kulture.
9. 5. 2017. Prisustvovanje misi za senjske žrtve na zagrebačkom groblju Mirogoj.
27. 5. 2017. Organiziran Spomen izlet u Karlobag u znak sjećanja na Šimu Starčevića - tvorca prve gramatike hrvatskog jezika pisane na ikavici, a tiskane 1812. godine u Trstu.
13. 6. 2017. Organizirana misa i prigodni program u čast dr. Ante Starčevića u Zagrebu - Šestine.
14. 6. 2017. Promocija knjige M. Kranjčevića: Patuljci nemaju krila
24. 6. 2017. Gospić - svečanost otkrivanja spomenika hrvatskim jezikoslovcima Šimi i Anti Starče viću i Franu Kurelcu. Nakon donošenja Odluke - 3. 10. 2013.- kojom je Udruga preu zela ulogu supokroviteljstva i osnivača Organizacij -skog odbora, članovi Upravnog odbora zajedno s autorom Antom Pađenom, poduzimali su kroz četiri godine niz aktivnosti na prikupljanju financijskih sredstava za ostvarenje Projekta.
2. i 3. 9. 2017. Spomen posjet Sočanskom bojištu -1. svjetski rat
30. 9. 2017. Organizirani posjet gospodarskoj manifestaciji u Gospiću „Jesen u Lici“.
- 12/2017. Izdan časopis br. 25 za Liku i Velebitsko primorje „Vila Velebita“.

U proteklom razdoblju Upravni odbor je održao 26 sjednica.

Ostvaren je mnogobrojan kontakt s ostalim ličkim udrugama, klubovima i društvima.

Za Vilu pripremio: Dragutin Perković, dopredsjednik Udruge

Čestit Božić i sretna Nova 2018. godina!

Namještaj vlastite proizvodnje

TREND metal

ELEGANCE Operative

TEMPUS

Uredski i konferencijski stolci, tapeciranje u boji po želji kupca

Uredski, konferencijski i radni stolci i fotelje

LIDER U OPREMANJU UREDSKIH INTERIJERA

www.velinac.hr

Dragim čitateljima,
sadašnjim i budućim
članovima Udruge
te svim ljudima dobre volje

Blagoslovljen Božić
i
sretnu Novu Godinu

želi

Udruga Ličana "Vila Velebita" Zagreb

Pedala Pub

Pedala Pub Zagreb

TRŽNICA ŠPANSKO
Dobriše Cesarića 71
Zagreb

- Ugostiteljska ponuda Zagrebačke pivovare
- Egzotična balkanska piva susjednih zemalja,
- voćni sokovi,
- domaća vina
- žestoka pića
- kuhano vino
- turska kava
- Julius Meinl proizvodi od kave

U fazi uvođenja:

- palačinke s nadjevom
- domaće kobasice,
- „viseće gaće“ - pršut
- krumpirove pole

Modus pločice. Koncept životnog prostora.

KERAMIKA MODUS D.O.O.
VLADIMIRA NAZORA 67, 33515 ORAHOVICA, CROATIA
T: +385 (0)33 840 300, M: INFO@KERAMIKA-MODUS.COM
WWW.KERAMIKA-MODUS.HR

Keramika Modus